

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська»

Розбіжність номінативних та комунікативних одиниць у перекладі

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ___ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студ. групи ПРмз-91с
Омельченко Анна Василівна

Науковий керівник:
д-р філол. наук, проф.
Швачко Світлана Олексіївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОМІНАТИВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ ОДИНИЦЬ.....	5
1.1 Феномен одиниць мови та його визначення в сучасній лінгвістиці.....	5
1.2 Поняття номінативних одиниць та характеристика їх особливостей	11
1.3 Комунікативні одиниці як елемент системи одиниць мови.....	15
1.4 Характеристика відмінностей номінативних та комунікативних одиниць	16
1.5 Особливості відтворення мовних одиниць з англійської мови українською	19
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2.....	28
АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ТА ВІДМІННОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ НОМІНАТИВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ МОВНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	28
2.1 Дослідження особливостей перекладу номінативних одиниць	28
2.2 Комунікативні одиниці як об'єкт перекладацького аналізу	35
2.3 Порівняльний аналіз особливостей перекладу номінативних та комунікативних мовних одиниць.....	56
Висновки до розділу 2.....	57
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
СПИСОК ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ.....	65
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

В сучасній лінгвістиці поширюється вивчення мовних і позамовних явищ, за допомогою яких збагачуються та розширюється коло функціонування мови. Це дозволяє встановити нові тенденції та закономірності утворення, вживання та перекладу мовних одиниць. Слово, як основна одиниця мови, характеризується здатністю постійно змінюватись (структурно і семантично) відповідно до суспільних потреб та характеризується, як складність перекладу.

Актуальність роботи обумовлена зростанням значущості перекладу комунікативних та номінативних одиниць англійської мови українською. На сьогоднішній день вивчення даної теми є неповним, зокрема, недостатньо досліджені спільні риси та відмінності перекладу комунікативних та номінативних одиниць англійської мови українською.

Різномісним аспектам дослідження поняття комунікативних та номінативних одиниць, особливостей формування англомовних комунікативних та номінативних, особливостей їх перекладу присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: О. М. Береговська, І. Р. Гальперін, М. С. Градобик, Т. А. Казакова, В. Н. Комісаров, І. В. Онушканич, М. В. Штогри, Ю. Скрєбнєв, А. Д. Швейцер, К. Ю. Шеремета, А. S. Richard та інші.

Предметом дослідження є одиниці мови в сучасних лінгвістичних працях.

Об'єкт дослідження – переклад комунікативних та номінативних одиниць англійської мови українською.

Мета роботи – дослідити переклад комунікативних та номінативних одиниць англійської мови українською.

Робота має наступні **завдання**:

- Схарактеризувати феномен одиниць мови та його визначення в сучасній лінгвістиці;
- Визначити номінативну одиницю та характеристику її особливостей;

- Описати комунікативні одиниці як елемент системи одиниць мови;
- Навести характеристику відмінностей номінативних та комунікативних одиниць;
- Визначити особливості відтворення мовних одиниць з англійської мови українською;
- Здійснити аналіз специфіки та відмінностей перекладу номінативних та комунікативних мовних одиниць з англійської мови українською.

У роботі використовувалися такі **методи дослідження**, як:

Метод аналізу, синтезу та узагальнення – використовувався для дослідження та формування теоретичної бази, представленої в роботі.

Метод контрастивного (порівняльного, зіставного), когнітивного аналізу. Метод було використано для проведення аналізу в практичній частині роботи.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів в процесі викладання навчальних дисциплін, таких як “Загальне мовознавство”, “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” “Теоретична граматики англійської мови”. Результати досліджень можуть також бути використані в процесі формування методичних та навчальних посібників для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів.

Апробація роботи: матеріали дослідження було представлено на XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути».

Матеріалом для дослідження стали романи М. Зузака «The book Thief» [62] та його українського перекладу «Крадійка книжок» [59] та С.Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (The Great Gatsby) [61] та його перекладу українською мовою, здійсненого перекладачем М. Пінчевським [60].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОМІНАТИВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ ОДИНИЦЬ

1.1 Феномен одиниць мови та його визначення в сучасній лінгвістиці

Поняття мовних одиниць є фокусом досліджень багатьох науковців. Так, до нього звертались такі дослідники, як І. М. Байбакова, З. І. Казимира, С. П. Денисова, О. І. Леута, С. О. Швачко ті інші.

Так, О. І. Леута [14, с. 124] зазначає, що мовна одиниця (мовний знак) – фонема, морфема, слово, словосполучення, речення і текст – це показник (виразник) мовного значення і двостороння матеріальна / ідеальна сутність, в якій:

- а) матеріальним є ланцюжок фонологічно розчленованих звуків;
- б) ідеальним – сенс, зміст, ставлення до дійсності.

Перша сутність (план вираження, поверхнева структура) – фізичний носій або звукова оболонка; друга, в свою чергу, означуване (план змісту, глибинна структура) – те, що в лінгвістиці прийнято іменувати значенням, семантичною суттю знаку.

На думку А. П. Мартинюк, одиниця мови або мовна одиниця – це відрізок мови, регулярно відтворюваний як певна єдність змісту і вираження [16, с. 12].

О. Ю. Карпенко зазначає, що одиницями мови називають елементи мови, які є відтворюваними та виділяються відносно своїх постійних ознак в системі мови або утворюються безпосередньо в актах мови за сформованими в мові правилам і моделям [9, с. 22]. До істотних ознак мовних одиниць відносять:

- двосторонній характер мовних одиниць: одиниця мови повинна мати план вираження і план змісту;
- стійкість: одиниця мови повинна залишатися тотожна сама собі;

- функціональну значимість: одиниці повинні виконувати виключно відведену для них функцію;
- субстанціональність: у одиниці мови повинні бути різні форми існування;
- відтворюваність: використання мовних одиниць як певного утвореного мовного конструкту, тобто одиниця мови повинна володіти набором специфічних ознак, завдяки яким ця одиниця може легко відтворюватися в мові;
- наявність парадигматичних та синтагматичних відносин: одиниці мови повинні представляти клас варіантів і поєднуватися одне з одним;
- лінійність: одиниці проявляються в мові і слідуєть одна за одною, утворюючи лінійні ряди [9, с. 24].

У лінгвістиці прийнято виділяти такі одиниці: фонема, морфема, слово, речення [44; 6].

1. Фонема – основна не значима одиниця звукового ладу мови. Дослідники [19; 32] зазначають, що фонема – це одностороння одиниця, яка характеризується наявністю плану вираження та відсутністю плану змісту. Фонема – засіб диференціації сенсу. Входячи до складу звукових оболонок і слів, фонема бере участь у вираженні сенсу.

Фонема визнається одиницею мови, оскільки вступає в парадигматичні і синтагматичні відносини, має низку властивостей, характерних для цієї одиниці, тому фонему виділяють як самостійну мовну одиницю [1, с. 54].

2. Морфема також визнається більшістю дослідників як основна одиниця мови. Вона володіє субстанціональністю, функціональною значимістю, є відтворюваною, лінійною, стійкою. Її планом вираження є фонетичний вигляд, планом змісту – значення в цілому.

3. Слово (лексема) як одиниця мови є надзвичайно абстрактною. До його специфічних ознак відносяться:

- відтворюваність;
- дискретність;

- номінативність;
- відносна стійкість;
- двосторонній характер;
- лінійність;
- лексикосемантична сполучуваність;
- ідіоматичність;
- непроникність [9, с. 35].

Планом вираження слова як мовної одиниці є фонетичний вигляд, а планом змісту – значення в цілому.

4. До синтаксичних мовних одиниць відносять:

- словоформу;
- словосполучення;
- речення (рис. 1.1).

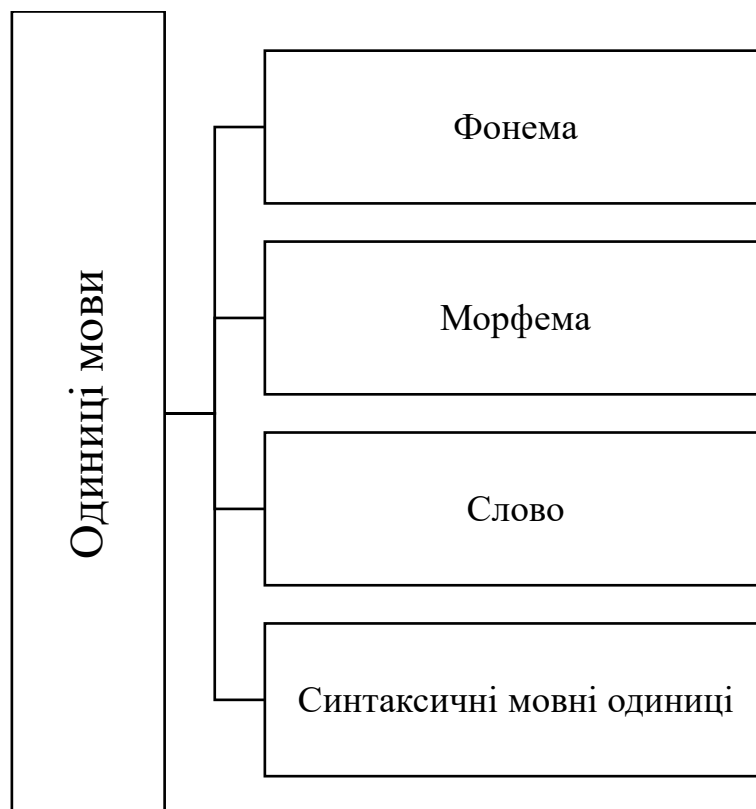

Рис. 1.1 Мовні одиниці у сучасній лінгвістиці

Деякі лінгвісти [45] виділяють ССЦ (складне синтаксичне ціле), абзац, текст. Але текст не завжди визнається мовною одиницею, оскільки являє собою поєднання декількох речень. Абзац не відноситься до мовної одиниці тому, що це графічне виділення; ССЦ – тому що це – мовленнєва одиниця.

Таким мовним одиницям як фонемі, притаманна лише форма, вони не виражають ніякого змісту і, як однобічні одиниці мови, не належать до знаків. Морфемі, слова і речення мають не тільки форму, а й виражають певний зміст. Тому вони є двобічними одиницями мови і становлять собою знаки або їх поєднання. У ланцюжку фонема – морфема – слово – речення кожна наступна одиниця побудована з попередніх, тобто кожна попередня одиниця стає компонентом форми наступної. Тому кожна наступна одиниця має складнішу форму, ніж попередня. При цьому, основою її матеріальності є фонемі [9.с. 37].

Морфемі, слова і речення виражаються і сприймаються завдяки фонемам або їх графічним зображенням (літерам). Фонемі виконують конститутивну, перцептивну і розрізнявальну функції.

Конститутивна функція фонем полягає в тому, що вони є будівельним матеріалом мови, перцептивна – виявляється у їх здатності сприйматися. Оскільки за допомогою фонем розрізняють усі мовні одиниці вищого порядку, то фонемі виконують розрізнявальну функцію. Розрізнявальну функцію фонем називають ще сигніфікативною, дистинктивною, диференційною.

Морфемі є мінімальними виразниками значення. Їх значення узагальнене, пов'язане з мисленням (а не безпосередньо з об'єктивною дійсністю), є поняттєвим. Так, якщо слово «*oak*» може вказувати на конкретне дерево, то морфема «*oak*» виражає узагальнену ідею певної породи дерев, поняття, а також концепт «*oak*» [4, с. 101].

Здатність морфем виражати поняттєве значення свідчить про виконання ними семасіологічної, або семантичної, функції. Слова, як і морфемі, виконують семасіологічну функцію, тобто виражають поняттєве значення, наприклад, слово «*oak*» у реченні «*Oak belongs to deciduous trees*». Вони можуть називати й конкретні предмети, явища об'єктивної дійсності, наприклад, слово

«oak» у реченні «*An old spreading oak tree stood at the edge of the forest*», а отже, виконують номінативну функцію.

Окремі групи слів виконують лише номінативну (власні назви) або семасіологічну (абстрактні назви) функцію. Одиницею мови, за допомогою якої безпосередньо спілкуються, є речення. Кожен акт мовлення складається з речень. Тому функції речення збігаються з функціями мови. Основною його функцією є комунікативна.

Текст є упорядкованою системою, в якій усе пов'язане й взаємозумовлене. Ф. Бацевич визначає його як ціле, завершене повідомлення, що характеризується єдністю форми і змісту, наявністю категорії членування та категорії зв'язаності й слугує для передавання складної, розлогої інформації [4, с. 52].

Текст, як і речення, виконує комунікативну функцію. Однак у тексті виражається інформація будь-якої складності і будь-якого обсягу. Мова передбачає існування тексту, а реалізується він як завершене повідомлення вже в мовленні.

Одиниці мови розрізняються і можуть класифікуватися за різними ознаками. Найбільш яскраві відмінності між ними виявляються в способі їх вираження. За цією ознакою серед одиниць мови (в широкому сенсі) можна виділити дві основні групи – одиниці матеріальні та ідеальні. Матеріальними є всі одиниці, що сприймаються чуттєво, на слух (звуки, склади, морфеми, слова, пропозиції, наголос, інтонація та ін.) [45, с. 75].

До ідеальних одиниць відносяться одиниці значення. Особливе, проміжне положення між матеріальними і ідеальними одиницями мови займають так звані «про-матеріальні одиниці», до яких відносяться зразки, схеми, моделі певних матеріальних одиниць (граматичні категорії, словотворчі типи, моделі речень та ін.). Будучи ідеальними, як абстрактні схеми, вони в той же час представляють відповідні матеріальні одиниці, різні їх сукупності, об'єднання, або комплекси і тому іноді називаються комплексними одиницями мови.

Матеріальні одиниці мови розрізняються, перш за все, за характером їх матеріальної оболонки. За цією ознакою досить чітко протиставляються одне одній лінійні і нелінійні одиниці мови, або, в іншій термінології, сегментні і несегментні (надсегментні, надсегментні, суперсегментні, супрасегментні) [6, с. 24].

Лінійними, або сегментними, називаються такі мовні одиниці, які представляють собою певні відрізки (сегменти) мови, мовного потоку, тобто звуки або поєднання звуків немов вибудовуються в певні ряди, лінії. «Під лінійними одиницями розуміються звуки мови або їх поєднання, розташовані один за одним» [6, с. 25]. До лінійних зазвичай відносяться такі одиниці мови, як звуки (фонемі), склади, морфемі, словосполучення та інші подібні.

Нелінійні, або несегментні, одиниці мови відрізняються від лінійних одиниць тим, що не можуть існувати самі по собі, окремо від звуків мови (сегментів). Вони ніби накладаються на лінійні відрізки: лінійний відрізок можна відокремити, вимовити окремо, а суперсегментний – тільки разом з ним [7, с. 53]. До нелінійних одиниць відносяться, перш за все, такі явища, як наголос і інтонація. І наголос, і інтонація нерозривно пов'язані з певними сегментними одиницями мови, невіддільні від них. Лінгвісти, які розглядають як мовні одиниці такі явища, як чергування звуків і порядок слів у реченні, також відносять їх до нелінійних мовних одиниць [7, с. 54].

Як вже було зазначено вище, одиниці мови виконують певні функції. Залежно від того, які саме функції ці одиниці виконують, вони поділяються на комунікативні, номінативні та конструктивні [48, с. 123]. Комунікативними називаються одиниці мови, здатні самотійно передавати повідомлення, ту чи іншу інформацію. Основною комунікативною одиницею мови вважається речення.

Номінативними називаються одиниці, які позначають окремі предмети, поняття, уявлення, відносини, тощо. Такими одиницями є слова і словосполучення.

Конструктивними називаються такі одиниці, які використовуються для побудови та оформлення номінативних і комунікативних одиниць. До них відносяться такі одиниці, як фонемі, морфемі, різні граматичні форми слів [45, с. 78].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що існує чотири типи одиниць мови, які виражаються в мовленні. Чим вищим є рівень, який займає мовна одиниця, тим ширше й повніше вона реалізується в мовленні, залишаючи в мові тільки свою основну організаційну схему.

1.2 Поняття номінативних одиниць та характеристика їх особливостей

Як вже було зазначено, номінативні мовні одиниці – одиниці, які називають певні предмети, поняття, уявлення, відносини, тощо. Розглянемо результати наукових розвідок сучасних дослідників для того, щоб більш докладно розкрити поняття номінативних одиниць мови та охарактеризувати їх особливості.

Відправна точка дослідження номінативних мовних одиниць є основоположним фактором для існування декількох підходів до їх вивчення. Так, зазначимо, що лінгвістика вивчає номінативні процеси, в основному, з точки зору їх функціональності. Психолінгвістичний напрям (Д. Кларк, Дж. Г. Грінберг), у свою чергу, розглядає номінацію з позиції реальних процесів породження мовних одиниць, а також їх сприйняття і розуміння [24, с. 424].

Номінація, або ментальна репрезентація, не залишається поза увагою когнітивного напрямку лінгвістики (Дж. Лакофф, Р. Лангакр, Л. Телмі, У. Крофт та ін.), де акцент робиться на вивчення когнітивних процесів репрезентації зовнішнього і внутрішнього світу суб'єкту мислення за допомогою мовних знаків. Іншими словами, номінація, перебуваючи у фокусі досліджень лінгвістики, розуміється як співвіднесеність мовних форм з їх когнітивними

аналогами або як процес і результат об'єктивованого осмислення дійсності [8, с. 122].

Становлення науки про номінацію пов'язують частіше з роботами Л. Вейсгербера, К. Бальдінгера як представників теорії лексичних полів, а також з працями В. Краузе, Ф. Дорнзейна, Б. Кводі і В. фон Картбурга, завдяки дослідженням яких в 1950-і рр. виникла ономасіологія як самостійне лінгвістичне вчення про номінацію, зі своїм власним методологічним апаратом. Інтенсивний розвиток теорії номінації відбувається в другій половині ХХ ст. На цей період припадає тенденція перенесення наукового інтересу від вивчення власних імен у бік досліджень в області імен загальних. Крім того, від вивчення номінативної функції тільки іменників лексикологи переходять до розгляду інших повнозначних частин мови, а дослідження окремих знаків змінюється аналізом їх поєднання в рамках багатоскладових слів або словосполучень. Зміщується також дослідницький інтерес від вивчення процесу номінації до аналізу процесу позначення цілих ситуацій [8, с. 123].

Одне з основних питань лінгвістики – питання про способи створення мовних знаків – розглядається в контексті Теорії Номінації, якій належить пояснити, як формуються в мові позначення для різних фрагментів навколишнього світу і думок про цей світ в ході пізнання, а також з'ясувати, які для цього використовуються або створюються мовні засоби і форми [24, с. 425].

Теорія номінації розглядає загальні закономірності утворення номінативної одиниць, взаємодію дійсності, мислення і мови в номінативних процесах, вибір мовної техніки номінації – її актів, засобів і способів, тощо [24, с. 426]. При цьому, під «номінаційними одиницями» традиційно розуміються слова і словосполучення, що позначають окремі явища, предмети і ознаки. До номінативних одиниць особливого типу належать також і речення, яке можна розглядати як номінацію особливого роду, денотатом якої є не предмет, а ціла ситуація, факт.

В процесі створення такого речення, задіяні номінативні процеси двох типів: з одного боку, це пропозитивна номінація, пов'язана з вибором

синтаксичної схеми, синтаксичної основи речення; з іншого боку, це номінація як така, пов'язана з позначенням окремих компонентів ситуації [46]. Номінативна одиниця є результатом номінативного акту, або акту створення позначення для ментальної репрезентації сутності, що відноситься до світу речей. Номінативний акт є складним мовномисленнєвим процесом, спрямованим на створення назви для певного предмета або явища, цілісної ситуації або її окремих частин [34, с. 60 (власний переклад)].

Таким чином, номінативна одиниця – слово, словосполучення, речення – призначена для позначення інформації, присутньої в мисленні мовця, а також активації відповідної інформації в мисленні слухача. Ця інформація є значення номінативної одиниці, яке, за класичним визначенням, є суб'єктивним способом репрезентації об'єктивної реальності, або, в когнітивних термінах, ментальним конструктом, інтерпретацією об'єктивного факту.

З позицій когнітивної лінгвістики, значення є ментальною сутністю, тобто значення зберігається і / або формується в мисленні. Значення, що розуміється як «концепт, пов'язаний знаком» [46], або як інформація, яка стоїть за знаком і може бути як мовною (референтною, контекстуальною, функціональною), співвідсною з конкретним предметом ознакою або ситуацією, так і мовною (сигніфікативною), не співвідсною з конкретним предметом, ознакою або ситуацією, яка існує в пам'яті носіїв мови як певний типовий зразок. Мовне значення може бути як більш загальним (тобто мати невеликий обсяг інформації, або інтенціоналу), так і більш конкретним (тобто мати більший обсяг інформації, або інтенціоналу).

У когнітивній лінгвістиці ступінь узагальненості інформації пов'язують з рівнем схеми – вкоріненого в мисленні зразка досвіду людини, який, отримавши достатнє укорінення, може бути використаний при продукуванні і розумінні мовних одиниць [8, с. 126]. Схемами, або узагальненнями категоріального плану, можуть бути і окремі концепти, і структури, що об'єднують ці концепти одне з одним.

Як мовний знак, номінативна одиниця представляє, виражає та активує своє значення трьома основними способами:

1. Немотивований мовний знак пов'язаний зі значенням безпосередньо, тобто звуковий комплекс не несе в собі будь-яких підказок і асоціацій.

2. Мотивований мовний знак пов'язаний зі значенням через свою зовнішню форму, іконічно, тобто «підказку» значення дає сам звуковий комплекс, що має схожість з тим, що він позначає. Прикладом є слова-ономатопеї. Сюди ж слід віднести і явище звукового символізму, тобто зв'язок звукового комплексу з певними асоціаціями.

3. Мотивований мовний знак пов'язаний зі значенням через свою внутрішню форму, під якою розуміється фрагмент значення, об'єктивований в його зовнішній формі. Внутрішня форма, будучи фрагментом значення, полегшує його активацію. Мотивованим знаком, пов'язаним з активованим їм значенням через свою внутрішню форму, може бути слово, словосполучення і речення [8, с. 126].

Внутрішня форма як частина значення номінативної одиниці, яка проявляється в її зовнішній формі, має свою понятійну структуру, відому як ономасіологічна модель. За початковим визначенням М. Докуліла [50, с. 48], те, що підлягає позначенню, завжди включається спочатку в певний понятійний клас (ономасіологічну категорію), а потім в рамках цього класу воно визначається певною ознакою. Тим самим, в моделі виділяється ономасіологічний (номінативний) базис і ономасіологічна (номінативна) ознака.

Номінативне значення має понятійну структуру, в якості якої виступає ономасіологічна модель, що включає:

- а) ономасіологічний базис – цільовий концепт, або основну іменовану сутність;
- б) ономасіологічну ознаку – характеристику (або характеристики) цієї сутності;

в) в трикомпонентних структурах – предикат-зв'язку, яка демонструє тип відносин між базисом і ознакою [46].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що під «номінаційними одиницями» розуміються слова і словосполучення, що позначають окремі явища, предмети і ознаки, а також, номінаційні одиниці особливого типу, такі як речення, яке можна розглядати як номінацію особливого роду, в умовах якщо її денотатом є не предмет, а ціла ситуація, факт

1.3 Комунікативні одиниці як елемент системи одиниць мови

Комунікативні одиниці також знаходяться у фокусі досліджень сучасних науковців.

Так, С. О. Швачко зазначає, що поняття «комунікативна одиниця» розуміється як відрізок мови, здатний самостійно передавати повідомлення. Дослідник зазначає, що основою комунікативної одиниці є речення, текст [26, с. 230].

На думку Н. В. Таценко [22, с. 222], комунікативні одиниці мов оформлюють, висловлюють, передають закінчені думки, почуття, волевиявлення.

Сучасні дослідники [26; 5] дійшли висновку, що категорія комунікативної одиниці формується в системі понять мовленнєвого спілкування. Так, кожна комунікативна одиниця – речення, текст, мовний твір, вислів – характеризується наявністю теми, яка є його спрямованістю, змістом, зображенням дійсності в тексті та слугує позначенням основного предмета мовлення. Такі тексти реалізують певну ідею, яка полягає в соціальній спрямованості їх змісту. Реалізація наявних категорій досягається шляхом повідомлень про відповідні їм предмети мовлення. Отже, власне комунікативною одиницею є висловлювання про предмет мовлення в тексті, реченні, висловлюванні.

З точки зору семантико-синтаксичної побудови, комунікативна одиниця може бути представлена окремим реченням, складним синтаксичним цілим, поєднанням складних синтаксичних цілих [48, с. 131].

Висловлювання щодо предмету мовлення співвідносяться зі складним синтаксичним цілим або реченням шляхом з'єднувальних відношень. Цей факт можна пояснити тим, що розглянуті вище семантико-синтаксичні одиниці є носіями найменшого комунікативно значущого змісту в тексті. Логічно припустити, що комунікативна одиниця не може бути меншою, ніж сенс речення, яке має окрему значущість. Також, комунікативна одиниця не може бути розділена без нанесення шкоди єдності комунікативної спільності, яка є запорукою успішності передачі комунікативної інтенції промовця. Можна зробити висновки про наступне: речення й складні синтаксичні цілі, які характеризуються найменшою смисловою єдністю та цінністю, та становлять семантико синтаксичне наповнення елементарного висловлювання про предмет мовлення, є комунікативними одиницями мови; шляхом аналізу елементарних комунікативних одиниць, які становлять семантико синтаксичне наповнення висловлювання про предмет мовлення, можна перейти до аналізу великих комунікативних одиниць – текстів, які складаються з елементарних комунікативних одиниць – речень, складних синтаксичних цілих.

1.4 Характеристика відмінностей номінативних та комунікативних одиниць

Будь-які мовні одиниці характеризуються наявністю спільних або відмінних рис. Як зазначає вітчизняний науковець С. О. Швачко, «не буває комунікативних одиниць без номінативних. Номінативні одиниці (слова і словосполучення) оживають в комунікативних (висловлюваннях і текстах)» [26, с. 112]. Отже, номінативні і комунікативні одиниці відзначені поліаспектністю і поліфункціональністю, яким притаманні загальні і відмінні риси.

Так, відмінності полягають в тому, що комунікативні та номінативні одиниці виконують різні функції. Функція номінативних мовних одиниць – семантична, репрезентативна, ідеаційна, екстенціональна – полягає в здатності мовних знаків передавати інформацію про світ, тобто про фізичну, біологічну, фізіологічну, соціальну, психічну та інші дійсності.

Називання, тобто номінативна функція мовних одиниць становить невід’ємну частину пізнання. Людина, узагальнюючи велику кількість конкретних явищ, виокремлюючи істотні ознаки від неістотних, відчуває потребу закріпити отримане знання в слові. Також, номінативні мовні одиниці відіграють метамовну, за своєю сутністю авторепрезентативну функцію. В цьому випадку, специфічним є тільки об’єкт номінації – одиниці і факти природних мов.

З іншого боку, важливо підкреслити, що номінація охоплює не тільки сферу фізичних об’єктів і положень справ, але також сферу психічних станів, якщо вони не містять суб’єктивної, авторської інтерпретації переданої в повідомленні семантичної інформації.

Таким чином, номінативна функція мови слугує не просто для орієнтації людини в просторі часу, вона існує невід’ємно від пізнавальної функції, бере участь в процесі пізнання світу.

Функціональність комунікативних мовних одиниць, в свою чергу, полягає в їх здатності самостійно передавати повідомлення, ту чи іншу інформацію.

Комунікативні мовні одиниці відображають взаємодію між автором мови і її адресатом і, таким чином, є спрямованими на організацію спілкування:

- інформативність в контакто-регулюючому плані (підтримка контакту, оформлення етапів інтеракції);
- інформативність в оціночно-інтерпретаційному плані мови/ситуації;
- інформативність в плані інтерперсональних відносин (інтимізація спілкування, пом’якшення категоричності суджень, тощо).

До функцій комунікативних мовних одиниць також відносяться:

- контактовстановлююча (фатична) функція;

- конативна функція (засвоєння);
- волюнтативна функція (впливу);
- функція зберігання і передачі національної самосвідомості, традицій культури та історії народу;
- експресивна функція, яка полягає в передачі емоцій та відчуттів промовця [3].

Як приклад, розглянемо спільні риси та відмінності номінативної мовної одиниці – словосполучення та комунікативної мовної одиниці – речення. Опис спільних та відмінних рис номінативної та комунікативної мовних одиниць представляється наступним чином:

- словосполучення і речення – різні об'єкти синтаксису;
- словосполучення утворюється за правилами сполучуваності слів на основі підрядних граматичних зв'язків, речення ж утворюються на основі підрядних та сурядних зв'язків;
- існують складні словосполучення як результат контамінації декількох простих. Так само, існують і прості й складні речення.
- З'єднання слів, що виникають на основі складених відносин, не відносяться до ладу словосполучення: вони – приналежність ладу речення;
- словосполучення може використовуватись в реченні, проте, воно зазнає змін, які обумовлені як взаємними зв'язками з компонентами інших словосполучень, так і впливом структури речення. Речення ж не може використовуватись у словосполученні.
- Вивчення функціонування словосполучень у реченні – спеціальне завдання, що впливає з вивчення ладу речення;
- В реченні функціонують цілі серії інших зворотів, словоформ, які функціонують в реченні поза структурою словосполучення, тобто відносяться до речення в цілому.
- Речення є завершеною комунікативною одиницею, з огляду на те, що воно має логічний початок, кінець та репрезентує читачеві ту чи іншу

інформацію. Словосполучення ж не передає ніякої комунікативної інформації, проте, слугує для називання тих чи інших предметів, об'єктів, тощо.

Таким чином, на основі вищевикладеного, можна зробити висновок про те, словосполучення – номінативні одиниці мови, які є засобом утворення речень, їх базою, певним «будівельним матеріалом». Так, словосполучення може виконувати комунікативну функцію тільки у складі речення, не самотійно, а в його структурі.

Функціональна значимість словосполучення як номінативної одиниці підтверджується тим, що ця одиниця:

- пов'язує семантику і функцію з відображенням навколишньої дійсності і не суперечить логіці самої мови;
- є засобом називання того чи іншого об'єкту, предмету;
- знаходиться на стику лексики і синтаксису і здійснює перехід до власне комунікативної функції мови.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що номінативні та комунікативні одиниці мають як відмінні так і спільні риси. Відмінності полягають в тому, що комунікативні та відмінні мовні одиниці виконують різні функції. Спільні ж риси, в свою чергу, полягають в тому, що комунікативні одиниці не можуть функціонувати без номінативних, з огляду на те, що номінативні риси є «будівельним матеріалом» для комунікативних.

1.5 Особливості відтворення мовних одиниць з англійської мови українською

З огляду на відмінності номінативних та комунікативних мовних одиниць, можна зробити висновок про те, що кожна група характеризується певними відмінностями перекладу. Проте, для перекладу кожної з груп використовуються якісні перетворення, які дозволяють зберегти адекватність перекладу як на рівні цілого тексту, так і на рівні словосполучення / слова. Такі

перетворення називаються перекладацькими трансформаціями (заміни, перестановки, опущення, додавання, вибір іншої лексеми, граматичні категорії, конструкції всього речення, фрази, вислову) [41, с. 51]. «Для досягнення адекватності при перекладі з однієї мови на іншу перекладач використовує мовні засоби іншої мови і відповідні прийоми і методи.

Лексичні, граматичні, стилістичні та інші відмінності мови оригіналу та мови перекладу обумовлюють необхідність застосування трансформацій (замін) при перекладі» [41, с. 52]. Однак такі якісні перетворення, або трансформації, можуть здійснюватися на всіх рівнях, від фонемі до цілого тексту, що актуалізує розгляд такого поняття, як «одиниця перекладу»

Термін «трансформація» зустрічається в роботах таких вчених, як А. Д. Швейцер, Я. І. Рецкер, Л. С. Бархударов, В. Н. Комісаров, В. С. Виноградов, З. Є. Роганова, В. В. Алімов, Р. К. Міньяр-Белоручев, Г. Абраменко, І. М. Тетерукова та ін. Думки вчених розходяться щодо трактування поняття «перекладацька трансформація» і виділення видів цього явища. Так, дослідники дають такі визначення терміну «перекладацька трансформація»:

1) «численні і якісно різноманітні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності (адекватності) перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов» [39];

2) «термін «трансформація» використовується в перекладознавстві в метафоричному сенсі. Насправді, мова йде про ставлення між вихідними і кінцевими мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми виразу іншою [41, с. 118];

3) «відхід від використання ізоморфних засобів в обох мовах» (ізоморфні засоби – це системні еквіваленти, що характеризуються однаковим денотативним значенням граматичною однотипністю; при наявності міжмовного системного еквівалента слід застосовувати дослівний переклад) [40];

4) зміна «формальних (лексичні та граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [43];

5) «перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу у вказаному сенсі. І, оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають як план змісту, так і план виразу, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення початкових одиниць» [11].

З метою виділення і класифікації різних видів перекладацьких трансформацій необхідно звернутися до праць вчених-перекладознавців.

У роботах В. М. Комісарова названі такі види трансформацій, як лексичні (транслітерація, перекладацьке транскрибування, калькування, деякі лексико-семантичні заміни), граматичні (граматичні заміни і членування речення) і комплексні (експлікація або описовий переклад, антонімічний переклад та компенсація) [41].

А. Д. Швейцер акцентує увагу на лексичних перекладацьких трансформаціях, виділяючи чотири їх різновиди:

- 1) трансформації на компонентному рівні семантичної валентності;
- 2) трансформації на рівні прагматичному (перекладацькі компенсації, заміна тих чи інших стилістичних засобів іншими, заміна алюзій на аналогічні, пояснювальний переклад);
- 3) трансформації на референційному рівні (конкретизація, генералізація, заміна реалій та ін);
- 4) трансформації на рівні стилістичному – компресія і розширення [47, с. 128].

Отже, можна зробити висновок про те, що пріоритетом дослідження були лексичні трансформації.

Я. І. Рецкер наводить подвійну класифікацію трансформацій:

- 1) граматичні трансформації, які представлено замінами частин мови або членів речення;

2) лексичні трансформації, які включають в себе заміни на лексичному рівні, такі як генералізація, конкретизація, диференціація значень, антонімічний переклад та ін.) [17, с. 33].

Такий дослідник, як Р. К. Міньяр-Белоручев виокремлює наступні три різновиди трансформацій: лексичні, граматичні та семантичні. На думку дослідника, лексичні трансформації включають в себе такі як генералізація та конкретизація. Граматичні трансформації представлено замінами частин мов, членів речення. Семантичні трансформації – синонімічні, метаоричні заміни, використання модуляції – логічного розвитку, трансформація компенсації та антонімічного перекладу [43, с. 105].

Найменування видів перекладацьких трансформацій у працях Л. С. Бархударова значно відрізняється від термінології інших дослідників. Так, учений виділяє чотири типи перетворень, або трансформацій: перестановки, заміни, опущення і додавання [39, с. 25].

Такий дослідник, як В. В. Алімов виокремлює наступні різновиди перекладацьких трансформацій:

- лексичні трансформації;
- граматичні трансформації;
- стилістичні трансформації.

В даній роботі, буде використано класифікацію трансформацій В. Комісарова, отже, розглянемо більш детально кожен вид перекладацьких трансформацій (лексичні, граматичні, лексико-граматичні).

Лексичні трансформації детально розглянуті у Л. К. Латишева роботі «Курс перекладу». Дослідник визначає лексичні трансформації як «відхилення від словникових відповідностей» [13].

Лексичні системи української та англійської мов характеризуються розбіжностями, які можна виявити як на граматичному, синтаксичному, так і на лексичному рівні. Так, лексична одиниця є складовою лексичної системи будь-якої мови, що і зумовлює відмінності у лексичних структурах різних мов. Отже, сутність лексичних трансформацій полягає в тому, що окремі лексичні одиниця

відтворюються в мові перекладу шляхом інших лексичних одиниць, які не є еквівалентами одиниць, що перекладаються [13].

Лексичні трансформації включають в себе наступні перетворення: розшифрування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни, такі як генералізація, конкретизація та модуляція.

Розшифрування – це один із способів перекладу лексичних одиниць шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови перекладу, при якій відтворюється звукова форма іншої мови, в той час як транслітерація є досить формальним процесом: букви алфавіту мови оригіналу замінюються буквами алфавіту мови перекладу за певними правилами.

Калькування – перекладацька трансформація, яка полягає в заміні складових частин лексеми перекладу її лексичними відповідниками в мові перекладу. Так, калькування копіює структуру лексичної одиниці мови перекладу.

Такі типи лексичних замінів, як «генералізація» і «конкретизація», є протилежними один одному, виходячи з того, що за допомогою генералізації здійснюється заміна вихідної одиниці з більш вузьким значенням одиницею з більш широким значенням, в той час як поняття конкретизації передбачає заміну слова чи словосполучення мови оригіналу з більш широким предметно-логічним значенням на слово або словосполучення з більш вузьким значенням.

Модуляція може бути визначена як заміна слова або словосполучення, значення якого можна вивести логічним шляхом із значення одиниці мови оригіналу, при цьому значення слів оригіналу і перекладу пов'язані логічними причинно-наслідковими відносинами, які безпосередньо залежать від контексту [46**Error! Reference source not found.**, с. 140].

До переліку науковців, які займались дослідженням використання граматичних перекладацьких трансформацій, можна віднести такі прізвища, як Я. М. Рецкер, А. Д. Швейцер, Л. С. Бархударов, Т. О. Казакова, С. В. Тюленев, та ін.. Дослідники аналізували аспекти розбіжностей граматичних структур мов і те, як саме ці розбіжності ускладнюють роботу перекладача. При зіставленні

граматичних категорій і форм англійської і української мов, виявляються наступні явища:

- 1) відсутність тієї чи іншої категорії в одній з мов;
- 2) частковий збіг;
- 3) повний збіг.

Необхідність в граматичних трансформаціях виникає лише в першому і другому випадках.

Група лексико-граматичних трансформацій включає в себе такі перетворення, як компенсація, модуляція або смисловий розвиток, антонімічний переклад та цілісне перетворення.

Трансформація антонімічного перекладу використовується з метою уникнення протиріч між граматичної та лексичною сполучуваністю мовних одиниці у мові оригіналу та перекладу. Трансформація полягає у заміні лексеми оригіналу протилежним значенням у мові перекладу. Отже, здійснюється заміна негативної форми оригіналу стверджувальною формою у тексті перекладу та навпаки.

Трансформація компенсації застосовується у випадках, коли певні елементи тексту мовою оригіналу не мають еквівалентів в мові перекладу і не можуть бути передані її засобами. В такому випадку, для того, щоб заповнити втрату значення, викликану тим, що та чи інша одиниця мови оригіналу залишилася неперекладена або не повністю перекладена, перекладач передає ту ж саму інформацію іншим засобом, проте, необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Особливо компенсація використовується в тих випадках, коли потрібно передати лінгвістичні особливості оригіналу, до яких часто неможливо підібрати відповідники (наприклад, гра слів) [11, с. 100].

Модуляція (смисловий / логічний розвиток) – заміна слова / словосполучення мови оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці, а значення слів оригіналу і перекладу пов'язані логічними причинно-наслідковими відносинами.

Цілісне перетворення – це перетворення як окремого звороту мови, так і всього речення, яке при цьому здійснюється не за елементами, а цілісно [11, с. 101].

Трансформації на рівні синтаксису неминучі внаслідок специфіки синтаксису як англійської, так і української мови. До них можна віднести: заміна типу речення; членування речення; еліпс; декомпресія; компресія; об'єднання речення [11, с. 102].

Таким чином, наведемо зведену класифікацію трансформацій:

1. Лексико-семантичні трансформації:

- конкретизація;
- генералізація;
- заміна наслідку причиною і навпаки.

2. Граматичні трансформації:

- заміна форм слова;
- заміна частин мови;
- заміна членів речення.

3. Комплексні лексико-граматичні трансформації:

- антонімічний переклад;
- експлікація (описовий переклад);
- модуляція;
- цілісне перетворення;
- компенсація.

4. Синтаксичні трансформації:

- заміна типу речення;
- членування речення;
- еліпс;
- декомпресія;
- компресія;
- об'єднання речення.

5. Технічні прийоми перекладу:

- перестановки (переміщення);
- додавання;
- опущення;
- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- транскрибування;
- транслітерація;
- калькування.

В ході дослідження теоретичних джерел було з'ясовано, що одиниці мови розуміються як елементи мови, які є відтворюваними та виділяються відносно своїх постійних ознак в системі мови або утворюються безпосередньо в актах мови за сформованими в мові правилам і моделям. До істотних ознак мовних одиниць відносять: двосторонній характер мовних одиниць; стійкість; функціональну значимість; субстанціональність; відтворюваність; наявність парадигматичних та синтагматичних відносин; лінійність. У лінгвістиці прийнято виділяти такі мовні одиниці: фонема, морфема, слово, речення.

Висновки до розділу 1

Було з'ясовано, що номінативна одиниця представлена словами, словосполученнями, в окремих випадках реченнями. Вона призначена для позначення інформації, присутньої в мисленні мовця, а також активації відповідної інформації в мисленні слухача.

Поняття «комунікативна одиниця» розуміється як відрізок мови, здатний самостійно передавати повідомлення. Основою комунікативної одиниці є речення, текст. Було зроблено висновок про те, що кожна комунікативна одиниця – речення, текст, мовний твір, вислів, який характеризується наявністю теми. З точки зору семантико-синтаксичної побудови, комунікативна одиниця може бути представлена окремим реченням, складним синтаксичним цілим, поєднанням складних синтаксичних цілих.

В ході аналізу спільних рис та відмінностей комунікативних та номінативних мовних одиниць було з'ясовано, що відмінності полягають в тому, що комунікативні та номінативні одиниці виконують різні функції. Функція номінативних мовних одиниць – семантична, репрезентативна, ідеаційна, екстенціональна – полягає в здатності мовних знаків передавати інформацію про світ, тобто про фізичну, біологічну, фізіологічну, соціальну, психічну та інші дійсності.

Комунікативні мовні одиниці відображають взаємодію між автором мови і її адресатом і, таким чином, є спрямованими на організацію спілкування.

Також, було зазначено, що спільні риси полягають в тому, що комунікативні одиниці не можуть функціонувати без номінативних, з огляду на те, що номінативні риси є «будівельним матеріалом» для комунікативних.

Проаналізувавши існуючі класифікації трансформацій, які застосовуються при перекладі номінативних та комунікативних мовних одиниць, сформувалася зведена класифікація:

1. Лексико-семантичні трансформації: конкретизація; генералізація; модуляція; заміна наслідку причиною і навпаки.

2. Граматичні трансформації: заміна форм слова; заміна частин мови; заміна членів речення.

3. Комплексні лексико-граматичні трансформації: антонімічний переклад; експлікація (описовий переклад); модуляція; цілісне перетворення; компенсація.

4. Синтаксичні трансформації: заміна типу речення; членування речення; еліпс; декомпресія; компресія; об'єднання речення.

5. Технічні прийоми перекладу: перестановки (переміщення); додавання; опущення; синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); транскрибування; транслітерація; калькування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ТА ВІДМІННОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ НОМІНАТИВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ МОВНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

В другому розділі буде проаналізовано специфіку та відмінності функціонування номінативних та комунікативних мовних одиниць з англійської мови українською. За номінативну одиницю буде прийнято лексему, за комунікативну – речення. Матеріалом для дослідження стали романи М. Зузака «The book Thief» [62] та його українського перекладу «Крадійка книжок» [59] та С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (The Great Gatsby) [61] та перекладу М.Пінчевського [60] українською мовою.

2.1 Дослідження особливостей перекладу номінативних одиниць

В даному підрозділі, буде проведено аналіз особливостей перекладу номінативних з англійської мови українською. Номінативні одиниці було виокремлено зі складу комунікативних. Всі приклади було розподілено згідно трансформацій, які було застосовано при еквівалентному перекладі:

*The German **invasion** of Poland had begun and people were gathered everywhere, listening to the news of it. Munich Street, like every other main street in Germany, was alive with war* [62].

*Розпочалася німецька **окупація** Польщі, і всюди збиралися люди, щоб дізнатися останні новини. Мюнхенська вулиця, як і інші центральні вулиці німецьких міст, жила війною* [59]

В прикладі, наведеному вище, номінативну одиницю ***invasion*** було відтворено шляхом добіру еквіваленту – ***окупація***.

*The conversation of **bullets**. Resting men. The best dirty jokes in the world* [62].

*Розмова **куль**. Полеглі солдати. Найкращі в світі сороміцькі жарти* [59]

Номінативну одиницю **bullets** було відтворено шляхом добіру еквіваленту – **кулі**.

*In the far corner of **the shelter**, Michael was cramped and shivery [62].*

У дальньому кутку **бомбосховища** Міхаеля Гольцапфеля сіпало і трусило [59]

Номінативну одиницю **the shelter** було відтворено за допомогою еквіваленту: **бомбосховище**.

Sirens blared.

*It's too late, — I whisper, — too late you realized, — because they were deceived, deceived again." First, **the allies** pretended to **attack** Munich, and instead **bombed** Stuttgart. And this time, ten **aircraft** left. Yes, there were warnings. In Molino they sounded along with **the bombs** [62].*

Завили **сирени**.

- Уже занадто пізно, — шепочу я, — занадто пізно ви спохопилися, — бо їх обдурили, знову обдурили. Спершу **союзники** прикинулися, **що атакують** Мюнхен, а натомість **розбомбили** Штутгарт. А цього разу десять **літаків** залишилися. Так, попередження були. У Молькінгу вони пролунали разом з **бомбами** [59]

Приклад, наведений вище, демонструє використання таких номінативних одиниць, як:

Sirens – **сирени**;

the allies – **союзники**;

to attack – **атакувати**;

bombed – **розбомбили**;

aircraft – **літак**;

bombs – **бомби**.

Такі номінативні одиниці, як **the allies**, **the allies**, **aircraft** були відтворені за допомогою еквівалентного перекладу. Інші номінативні одиниці було відтворено шляхом калькування.

*A few bombs usually do the trick. Or some **gas chambers**, or the chitchat of faraway **guns** [62].*

*Кілька бомб зазвичай роблять свою справу. Або **газові камери**, або балаканина **далеких гармат** [59].*

Номінативні одиниці **gas chambers** та **guns** було відтворено за допомогою еквівалентів: **газові камери, гармат**.

*The two **fighters** were clenched with the intensity of the moment, their faces loaded up with expression, exaggerated with the stress of it [62].*

*Обидва **бійці** були напружені до межі, на їхніх обличчях застигло вираз, перебільшене від напруги [59].*

Номінативну одиницю **fighters** було відтворено шляхом добіру еквіваленту: **бійці**.

Трансформація транскрибування була використана лише одного разу, для перекладу номінативної одиниці, що позначає військове звання:

*That particular morning, not too long before they were leaving, **Sergeant** Stephan Schneider paced into the sleeping quarters and called everyone to attention [62].*

*Того ранку, незадовго до відбуття, **сержант** Штефан Шнайдер ввійшов до розташування, де все ще спали солдати, і закликав усіх послухати його [59].*

Найменування військового звання **Sergeant** було відтворено за допомогою трансформації транскрибування – **сержант**.

Трансформація диференціації є досить частотною при перекладі номінативних одиниць:

*'Even when no **raids** were in operation, there'd still be a great deal of work to be done' [62].*

*"Навіть коли не траплялося **нальотів**, роботи було невпоровот [59].*

Номінативну одиницю **raids** можна віднести до розряду псевдо друзів перекладача. Перекладач може обрати варіант перекладу «рейди», хоча в даному випадку доцільно застосувати варіант **нальоти**, з огляду на те, що в тексті йдеться саме про бомбардувальні нальоти.

*He was popular with **the men** for his sense of humor and practical jokes, but more so for the fact that he never followed **anyone** into the fire [62].*

*Солдати любили **сержанта** за його почуття гумору і різноманітні витівки, але найбільше вони поважали його за те, що він не біг за **солдатами** [59].*

В прикладі, наведеному вище, було застосовано лексичні заміни таких номінативних одиниць, як *He, the men, anyone*. Перекладач замінює дані слова наступним чином:

He – сержанта;

the men – Солдати;

anyone – солдатами.

Також, в прикладі було застосовано трансформацію перестановки:

*He was popular with **the men** [62].*

*Солдати любили **сержанта** [59].*

Розглянемо ще один приклад диференціації:

*His jaded face was **camouflaged** among the painting materials and fabric [62].*

*Його змучене обличчя було **замасковане** серед фарб і тканини [59].*

Номінативну одиницю *camouflaged* може бути відтворено за допомогою калькування – камуфльований. Але в перекладі перекладач застосовує лексичну заміну – *замасковане*.

Аналіз випадків застосування трансформації калькування демонструє, що дана трансформація застосовується при перекладі номінативних одиниць досить часто:

*The children-voices laughing, and the smiles like salt, but decaying fast. Then, **bombs**. This time, everything was too late [62].*

The sirens.

Дзвінкими голосами сміялись діти, а усмішки — солоні, та вони швидко танули.

А тоді — бомби.

Цього разу було вже запізно.

Сирени. *Зозуля репетує по радіо. Та вже занадто пізно [59].*

Приклад демонструє використання таких номінативних одиниць, як:

Bombs;

Sirens.

- *“The bombs will blow your head off.” [62]*

- *“If you don’t come, I’ll stop coming to read to you, and that means you’ve lost your only friend.”*

She went with the last sentence, calling the words directly through the sirens.

— **Бомби** відірвуть вам голову.

— *Якщо ви не вийдете, я більш не читатиму вам, а це означає, що ви втратите єдиного друга.*

Лізель обрала останній варіант і прокричала слова прями́сінько крізь сирени [59].

Приклад також демонструє застосування трансформації калькування при перекладі номінативних одиниць ***bombs*** – **бомби**; ***sirens*** – **сирени**.

Переклад даних номінативних одиниць було здійснено за допомогою трансформації калькування:

Bombs – **бомби**; ***Sirens*** – **сирени**.

A ruffled uniform [62].

Пошарпана уніформа [59].

В прикладі, який наведено вище, номінативну одиницю ***uniform*** було відтворено за допомогою трансформації калькування – **уніформа**.

*Halfway through 1939, just over six months into the period of hiding, they decided that a new course of action needed to be taken. They examined the piece of paper Max was handed upon his **desertion**. That’s right—his **desertion**, not only his escape [62].*

Минула майже половина 1939 року, а зараз і півроку його переховувань, і вони вирішили діяти іншим чином. Вони прочитали клантик паперу, який

Макс отримав перед своїм **дезертирством**. Саме так — він був **дезертиром**, а не **втікачем** [59].

Номінативну одиницю **desertion** було відтворено шляхом калькування — **дезертирство**. При перекладі номінативної одиниці **desertion** в наступному випадку, було застосовано трансформацію лексичної заміни — поняття **desertion** було замінено на поняття **дезертир**.

*The gangly young **soldier** made his way forward and asked what his duty might be. **The sergeant** sighed. “**The captain** needs a few dozen letters written for him. He’s got terrible rheumatism in his fingers. Or arthritis. You’ll be writing them for him.”* [62]

*Довготелесий молодий **солдат** пройшов вперед і запитав, в чому полягає його борг. **Сержант** зітхнув. - **Капітану** потрібно написати для нього кілька дюжин листів. У нього жахливий ревматизм в пальцях. Або артрит. Ти будеш писати їх для нього.”* [59]

Номінативні одиниці, які представляють військові звання, такі як **soldier**, **captain** було відтворено шляхом калькування — **Сержант, Капітан**.

В ході роботи, було виокремлено кілька прикладів граматичної заміни при перекладі номінативних одиниць.

*It was a time of **bleeders** and broken planes and teddy bears, but the first quarter of 1943 was to finish on a positive note for the book thief* [62].

*То був час **закривавлених солдатів**, розтروчених літаків і плюшевих ведмедиків, але для крадійки книжок перша чверть 1943 року мала завершитись на щасливій ноті* [59].

Односкладний термін **bleeders** було замінено двоскладним **закривавлених солдатів**.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що переклад номінативних одиниць є досить складним завданням для перекладача, з огляду на те, що необхідно застосовувати велику кількість перекладацьких трансформацій. В тексті, який було проаналізовано, 6 термінів було відтворено за допомогою еквівалентного перекладу.

Шляхом диференціації було відтворено 4 номінативні одиниці. Трансформація калькування була застосована в 9 випадках. За допомогою граматичної заміни було відтворено 1 номінативну одиницю. Результати аналізу представлено на рис. 2.1.

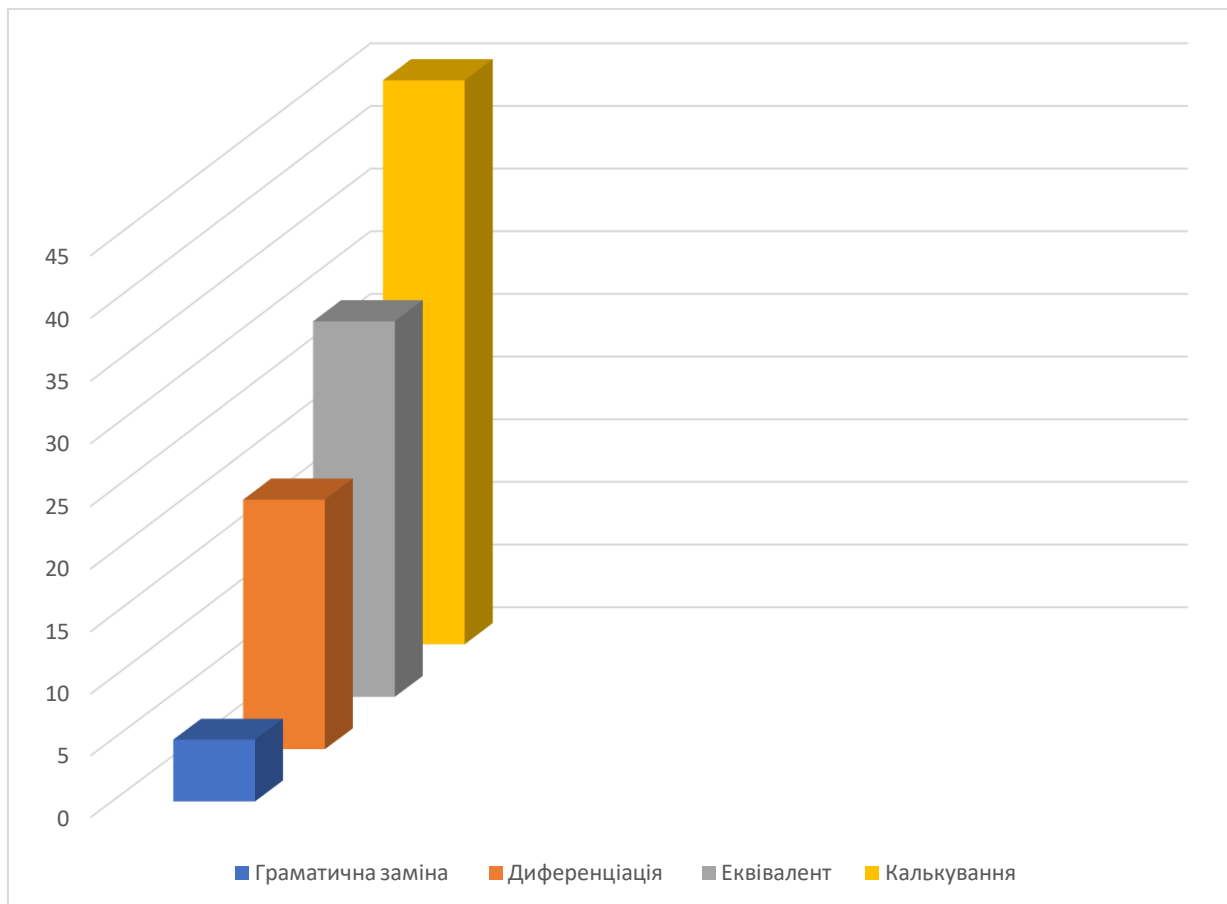

Рис. 2.1 – Результати аналізу

Таким чином, рис. 2.1 демонструє наступні результати:

- Граматична заміна – 5%;
- Диференціація – 20%;
- Еквівалент – 30%;
- Калькування – 45%.

Отже, найбільш частотною є трансформація калькування – 45%.

2.2 Комунікативні одиниці як об'єкт перекладацького аналізу

Наступним кроком, на матеріалі зазначених творів буде проведено аналіз особливостей перекладу комунікативних одиниць. За комунікативну одиницю було прийнято речення.

...that he meant a great deal more than that. [61]

...і що він має на думці набагато більше. [60]

В прикладі комунікативної одиниці, сполучення *a great deal more* було відтворене шляхом лексичної заміни – *набагато більше*.

In consequence I'm inclined to reserve all judgments...[61]

Отож я привчив себе не квапитися з висновками...[60]

Вставний вираз *In consequence* було відтворено за допомогою лексичної заміни: *Отож*. Також, лексема *judgments*, яка має еквівалент в українській мові – «судження», була перекладена за допомогою лексичної заміни – *висновки*.

... a habit that has opened up many curious natures to me and also made me the... [61]

...і завдяки цій звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав...[60]

Уривок речення *has opened up many curious natures* було відтворено за допомогою лексичних заміни – *здобував прихильність людей пересічних*. Словосполучення *made me* було відтворено за допомогою лексичної заміни – *ставав*.

The abnormal mind is quick to detect...[61]

Хвороблива натура швидко вловлює...[60]

Словосполучення *The abnormal mind* було перекладено як *Хвороблива натура*, отже, спостерігається застосування лексичної заміни. Дієслово *to detect* перекладено за допомогою лексичної заміни – *вловлює*.

I was unjustly accused of being a politician...[61]

...ще в коледжі мені несправедливо закидали потяг до дешевої популярності...[60]

Лексичну одиницю *unjustly* було відтворено за допомогою залучення лексичної заміни – *несправедливо*. Лексичну одиницю *accused* було відтворено як *закидали помяг*. Вираз *being a politician* було відтворено за допомогою лексичного замітника – *being a politician*.

... *when I realized by some unmistakable sign that an intimate revelation...*[61]

...помітивши в голосі співрозмовника *перші нотки довірчих одкровень...*[60]

Вираз *unmistakable sign* було перекладено за допомогою лексичної заміни – *перші нотки*. Таким же шляхом, було відтворено і словосполучення *an intimate revelation* – *довірчі одкровення*.

... *for the intimate revelations...*[61]

... *виливаючи душу...*[60]

Лексична одиниця *revelations* була відтворена за допомогою лексичної заміни – *душа*.

... *for the intimate revelations of young men or at least the terms in which they express them are usually plagiaristic and marred by obvious suppressions.* [61]

...адже *виливаючи душу*, молоді люди, *як правило*, не добирають свої власних слів, а говорять з чужого голосу і до того ж, на жаль, з явними недомовками. [60]

Лексична одиниця *at least* була перекладена наступним чином: *як правило*.

I am still a little afraid of missing something...[61]

Я й досі побоююся прогавити щось...[60]

Лексична одиниця *missing* була перекладена за допомогою лексичної заміни – *прогавити*.

... *I come to the admission...*[61]

... *я мушу зізнатися...*[60]

Сполучення *come to the admission* було відтворене за допомогою лексичної заміни – *мушу зізнатися*.

Conduct may be founded on the hard rock or the wet marshes ... [61]

Поведінка людини може гуртуватися на засадах твердих, як камінь чи хлипких, як твань... [60]

Сполучення *be founded* було перекладене за допомогою лексичної заміни – *гуртуватися*. Так само, словосполучення *hard rock* було перекладене як *твердих, як камінь*. Словосполучення *чи хлипких, як твань* було відтворене як *wet marshes*.

... I felt that I wanted the world... [61]

... мені хотілося, щоб людство... [60]

Лексична одиниця *the world* була перекладена за допомогою лексичної заміни: *людство*.

I wanted no more riotous excursions with privileged glimpses into the human heart. [61]

З мене досить уже було розгульних екскурсій з відвіданням потаємних закутків людської душі. [60]

Лексична одиниця *heart* була перекладена за допомогою лексичної заміни: *душі*.

Only Gatsby, the man who gives his name to this book, was exempt from my reaction—Gatsby who represented everything for which I have an unaffected scorn. [61]

Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток,- для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко зневажаю. [60]

Лексична одиниця *represented* була перекладена за допомогою лексичної заміни: *уособлював*. Так само, і лексична одиниця *unaffected*, була відтворена за допомогою лексичної заміни – *глибоко*.

...as if he were related to one of those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away. [61]

...він був немовби частиною одного з тих складних приладів, що реєструють підземні поштовхи на відстані десятків тисяч миль. [60]

Лексична одиниця *away* перекладена за допомогою лексичної заміни: **на відстані**. Так само, сполучення *intricate machines* було відтворене за допомогою лексичної заміни: **складних приладів**.

This responsiveness had nothing to do with that flabby impressionability which is dignified under the name of the ‘creative temperament’— it was an extraordinary gift for hope, a romantic readiness such as I have never found in any other person and which it is not likely I shall ever find again. [61]

Чутливість ця не мала нічого спільного з млявою вразливістю, яку гучно іменують «артистичною вдачею», - це була рідкісна здатність надіятися, романтичний запал, якого я ні в кому більше не зустрічав і, певне, вже ніколи не зустріну. [60]

В прикладі, спостерігається велика кількість лексичних замін:

- *had nothing to do* – не мала нічого спільного;
- *dignified under the name* – гучно іменують;
- ‘creative temperament’ – «артистичною вдачею»;
- *extraordinary gift* – рідкісна здатність;
- *find* – зустріну.

No—Gatsby turned out all right at the end... [61]

Ні, Гетсбі наостанку виправдав себе... [60]

Сполучення *turned out all right* було відтворено шляхом лексичної заміни – **виправдав себе**.

...it is what preyed on Gatsby, what foul dust floated in the wake of his dreams that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and shortwinded elations of men. [61]

...не він, а те, що тяжіло над ним, та отруйна курява, яку здіймали крила його мрії, - ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів. [60]

Так само, і у вищенаведеному прикладі, було застосовано наступні лексичні заміни:

- *on Gatsby* – над ним;

- *foul dust* – отруйна курява;
- *temporarily* – на час;
- *closed* – позбавило;
- *abortive* – перебіжних.

The Carraways are something of a clan and we have a tradition that we're descended from the Dukes of Buccleuch, but the actual founder of my line was my grandfather's brother who came here in fifty-one, sent a substitute to the Civil War and started the wholesale hardware business that my father carries on today. [61]

Каррауей – це – цілий клан, що, за родинними переказами, походить від герцогів Баклу, але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди 1851 року, відкупився від участі в Громадянській війні й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько. [60]

В прикладі було застосовано наступні лексичні заміни:

- *something of* – цілий;
- *we have a tradition* – за родинними переказами;
- *my line* – наша парость;
- *the actual founder* – бере початок фактично;
- *started* – налагодив;
- *wholesale hardware business* – оптову торгівлю залізним товаром.

I bought a dozen volumes on banking and credit and investment securities and they stood on my shelf in red and gold like new money from the mint, promising to unfold the shining secrets that only Midas and Morgan knew. [61]

Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов щойно викарбувані монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу й Моргану. [60]

В прикладі було застосовано наступні лексичні заміни: *a dozen* – *кільканадцять*. Також, було застосовано лексичну заміну у випадку перекладу сполучення *investment securities* – *економіки капіталовкладень*. Лексичну заміну було застосовано при перекладі дієслова *stood* – *вишикувалися*.

Трансформація транслітерації є не досить частотною для збереження адекватності комунікативної одиниці, що було з'ясовано в ході аналізу застосування лексичних трансформацій. Так, ця трансформація налічує лише 2% від всіх трансформацій, наприклад:

'How do you get to West Egg village?' he asked helplessly. [61]

Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? - безпорадно спитав він. [60]

Назву населеного пункту було транслітеровано: *West Egg* – *Вест-Егг*.
I bought a dozen volumes on banking and credit and investment securities and they stood on my shelf in red and gold like new money from the mint, promising to unfold the shining secrets that only Midas and Morgan knew. [61]

Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов щойно викарбувані монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу й Моргану. [60]

Імена *Midas and Morgan* було передано за допомогою транслітерації – *Мідас й Морган*.

Трансформація калькування, як і транслітерація, налічує лише 2% від всіх трансформацій, що дозволяє зробити висновки про те, що така трансформація є не дуже продуктивною в процесі збереження адекватності комунікативної одиниці. Розглянемо приклади:

... as my father snobbishly suggested... [61]

... батькове снобістське зауваження... [60]

Лексична одиниця *snobbishly* була відтворена за допомогою калькування – *снобістське*.

... *but the actual founder of my line was my grandfather's brother who came here in fifty-one, sent a substitute to **the Civil War** and started the wholesale hardware business that my father carries on today.* [61]

...але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди 1851 року, відкупився від участі в **Громадянській війні** й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько. [60]

Сполучення *the Civil War* було так само передано за допомогою калькування – **Громадянська війна**.

Трансформація генералізації, є не досить частотною для збереження адекватності комунікативної одиниці, що було з'ясовано в ході аналізу застосування лексичних трансформацій. Так, ця трансформація налічує лише 2% від всіх трансформацій, що підтверджується прикладами:

*I graduated from New Haven in 1915, just a quarter of a century after my father, and a little later I participated in that delayed **Teutonic migration known as the Great War.*** [61]

1915 року, рівно через двадцять п'ять років після мого батька, я завершив вищу освіту в Нью-Хейвені, а трохи згодом узяв участь у тій запізній міграції тевтонських племен, яку заведено називати Великою світовою війною. [60]

Лексична одиниця *graduated* була відтворена за допомогою генералізації – **завершив вищу освіту**. Так само, лексема *Teutonic* була передана за допомогою генералізації – **тевтонських племен**. Сполучення *known as* було відтворене за допомогою генералізації – **заведено називати**.

*I bought a dozen volumes on banking and credit and investment securities and they stood on my shelf in red and gold like **new money** from the mint, promising to unfold the shining secrets that only Midas and Morgan knew.* [61]

Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов **щойно викарбувані**

монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу й Моргану. [60]

Сполучення *new money* було генералізовано наступним чином: **щойно викарбувані монети.**

Конкретизація представлена лише 1% від прикладів, проаналізованих в творі, тому, можна зробити висновок, що вона не є достатньо продуктивною для збереження адекватності комунікативної одиниці, що продемонстровано прикладами з твору:

... I've been turning over in my mind ever since. [61]

...яку запам'ятав на все життя. [60]

Вираз *turning over in my mind ever since* було конкретизовано – **запам'ятав на все життя.**

Трансформація опущення є більш частотною та складає 7% від прикладів, які було проаналізовано. Таким чином, ця трансформація застосовується досить часто для збереження адекватності комунікативної одиниці при перекладі. Проаналізуємо приклади:

*... for the intimate revelations of young men or at least **the terms in which they express them** are usually plagiaristic and marred by obvious suppressions.* [61]

...адже виливаючи душу, молоді люди, як правило, не добирають свої власних слів, а говорять з чужого голосу і до того ж, на жаль, з явними недомовками.

При перекладі, вираз *the terms in which they express them* було опущено.

... as my father snobbishly suggested... [61]

... батькове снобістське зауваження... [60]

Сполучення *as my* було опущено при перекладі.

*And, after boasting **this way** of my tolerance...* [61]

А тепер, похвалившись своєю терпимістю,... [60]

Сполучення *this way* було опущено.

... I felt that I wanted the world... [61]

... мені хотілося, щоб людство... [60]

Вираз *I felt that* було опущено.

Only Gatsby, the man who gives his name to this book, was exempt from my reaction—Gatsby who represented everything for which I have an unaffected scorn. [61]

Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток, - для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко зневажаю. [60]

Вираз *from my reaction* було опущено при перекладі.

'How do you get to West Egg village?' he asked helplessly. [61]

Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? - безпорадно спитав він [60]

Так само, як трансформація опущення, трансформація додавання складає 7% від проаналізованих прикладів, що дає підставу зробити висновок, що така трансформація є достатньо продуктивною для збереження адекватності комунікативної одиниці під час перекладу. Проаналізуємо приклади з твору:

In consequence I'm inclined to reserve all judgments... [61]

Отож я привчив себе не квапитися з висновками... [60]

При перекладі, займенник *себе* було додано.

... for the intimate revelations of young men or at least the terms in which they express them are usually plagiaristic and marred by obvious suppressions. [61]

...адже виливаючи душу, молоді люди, як правило, не добирають свої власних слів, а говорять з чужого голосу *і до того ж, на жаль*, з явними недомовками. [60]

При перекладі, було додано таке сполучення слів, як: *і до того ж, на жаль*.

Conduct may be founded on the hard rock... [61]

Поведінка людини може гуртуватися на засадах твердих, як камінь... [60]

Під час перекладу, було додано такі лексичні одиниці, як: *людини, на засадах*.

...some heightened sensitivity to the promises of life... [61]

...наділеною якоюсь загострено чутливістю до всього, що може пообіцяти йому життя... [60]

При перекладі, було додано такі лексичні елементи та сполучення: **наділеною, до всього, що може.**

'How do you get to West Egg village?' he asked helplessly. [61]

Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? - безпорадно спитав він [60]

При перекладі, було додано сполучення **Ви не скажете.**

...it is what preyed on Gatsby, what foul dust floated in the wake of his dreams that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and shortwinded elations of men. [61]

...не він, а те, що тяжіло над ним, та отруйна курява, яку здіймали крила його мрії,- ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів. [60]

Вираз **не він, а** було додано при перекладі.

В ході аналізу, можна виокремити велику кількість лексичних трансформацій, таких як лексичні заміни, транскрибування, транслітерування, калькування, конкретизація, генералізація, додавання, опущення.

Кількісний аналіз свідчить, що лексична заміна є найбільш використовуваною трансформацією, ця трансформація налічує 25% від всіх трансформацій. Наступною за кількісними показниками є трансформація перестановки – вона складає 14% від проаналізованих прикладів. Трансформація заміни частин мови та трансформація цілісного перетворення склали по 8% від проаналізованих прикладів. Трансформація додавання та трансформація опущення склали по 7% прикладів.

Проаналізуємо граматично-синтаксично трансформації, як засобу перекладу комунікативних одиниць.

... for the intimate revelations... [61]

... виливаючи душу... [60]

В прикладі, прикметник *intimate* було відтворене за допомогою дієприслівника – **виливаючи**.

I am still a little afraid of missing something...[61]

Я й досі **побоююся** прогавити щось...[60]

Сполучення *a little afraid* було відтворене за допомогою дієслова – **побоююся**.

... as my father snobbishly suggested...[61]

... **батькове снобістське зауваження**...[60]

В прикладі, дієслово *suggested* було відтворене за допомогою іменника – **зауваження**.

Only Gatsby, the man who gives his name to this book, was exempt from my reaction—Gatsby who represented everything for which I have an unaffected scorn. [61]

Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток,- для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко **зневажаю**. [60]

В прикладі, іменник *scorn* було відтворено за допомогою дієслова – **зневажаю**.

...some heightened sensitivity to the promises of life...[61]

...наділеною якоюсь **загострено чутливістю** до всього, що може **пообіцяти** йому життя...[60]

При перекладі, іменник *the promises* було відтворено за допомогою дієслова – **пообіцяти**.

...as if he were related to one of those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away. [61]

...він був немовби **частиною** одного з тих складних приладів, що реєструють підземні поштовхи на відстані десятків тисяч миль. [60]

Під час перекладу, дієслово *related to* було відтворене за допомогою іменника – **частиною**.

... it was an extraordinary gift for hope...[61]

... це була рідкісна здатність **надіятися**...[60]

Під час перекладу, іменник **hope** було відтворено за допомогою дієслова **надіятися**.

Заміна активної дії пасивною / пасивної – активною:

... *my father gave me some advice*... [61]

... **я дістав** від батька пораду... [60]

При перекладі, пасивна дія **gave me** була відтворена за допомогою активної дії – **я дістав**.

... *and I understood* [61]

... **і мені ясно було**,

Активна дія **I understood** була відтворена за допомогою пасивної дії – **мені ясно було**.

Conduct may be founded on the hard rock... [61]

Поведінка людини може **гуртуватися** на засадах твердих, як камінь... [60]

Пасивна дія – **may be founded** – була передана за допомогою активної дії – **гуртуватися**.

... *I don't care what it's founded on*. [61]

... **мене вже не обходить**, на чому вона ґрунтується. [60]

Активна дія **I don't care** була відтворена за допомогою пасивної дії – **мене вже не обходить**.

Only Gatsby, the man who gives his name to this book... [61]

Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої **названа** ця книжка... [60]

Пасивна дія **gives his name** була відтворена за допомогою активної дії – **названа**.

Трансформація перестановки застосовується в 90% речень. В роботі, наведено лише кілька прикладів.

He didn't say any more... [61]

Він нічого не додав... [60]

При перекладі було застосовано трансформацію перестановок – *didn't say* – *не додав*.

... a habit that has opened up many curious natures to me and also made me the victim of not a few veteran bores. [61]

...і завдяки цій звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав жертвою невинуваних зануд. [60]

В прикладі, було застосовано комплексні трансформації перестановок.

The abnormal mind is quick to detect and attach itself to this quality when it appears in a normal person, and so it came about that in college I was unjustly accused of being a politician, because I was privy to the secret griefs of wild, unknown men. [61]

Хвороблива натура швидко вловлює і зразу ж намагається використати вияв терпимості з боку людини цілком нормальної; ще в коледжі мені несправедливо закидали потяг до дешевої популярності через те, що найбільш вовкуваті й замкнуті хлопці звіряли мені свої потаємні жалі. [60]

Виокремлені жирним шрифтом, частини речення було відтворено за допомогою трансформації перестановок.

... frequently I have feigned sleep, preoccupation, or a hostile levity when I realized by some unmistakable sign that an intimate revelation was quivering on the horizon... [61]

... навпаки, помітивши в голосі співрозмовника перші нотки довірчих одкровень, я, бувало, вдавав, що хочу спати, чи поспішаю кудись, чи переходив на такий собі задержувато-легковажний тон... [60]

В тексті оригіналу, перша частина речення була відтворена в кінці речення, а друга – навпаки, на початку. Таким чином, було застосовано трансформацію перестановок.

When I came back from the East last autumn I felt that I wanted the world to be in uniform and at a sort of moral attention forever... [61]

Минулої осені, коли я повернувся з Нью-Йорка, мені хотілося, щоб людство стало на варту своїх моральних цінностей, як затягнутий у мундир солдат. [60]

При перекладі, за допомогою трансформації перестановок було відтворено такі частини речення:

- *I came back – коли я повернувся;*
- *Last autumn – минулої осені.*

Only Gatsby, the man who gives his name to this book, was exempt from my reaction — Gatsby who represented everything for which I have an unaffected scorn. ...then there was something gorgeous about him... [61]

Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток,- для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко зневажаю. ...то він був особистістю надзвичайною... [60]

Вираз *gives his name to this book* було відтворено за допомогою трансформації перестановок – *ім'ям якої названа ця книжка*. Так само, вираз *was something gorgeous about him* – було відтворено за допомогою перестановок – *він був особистістю надзвичайною*.

...that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and shortwinded elations of men. [61]

...ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів. [60]

За допомогою лексеми *men* було відтворено за допомогою трансформації перестановки – *людських*.

... that my father carries on today. [61]

...яку тепер провадить мій батько. [60]

Словосполучення *my father* було передане за допомогою трансформації перестановки – словосполучення, в тексті оригіналу, знаходиться на початку уривку, в той час як в тексті перекладу – наприкінці – *мій батько*.

I graduated from New Haven in 1915, just a quarter of a century after my father, and a little later I participated in that delayed Teutonic migration known as the Great War. [61]

1915 року, рівно через двадцять п'ять років після мого батька, я завершив вищу освіту в Нью-Хейвені, а трохи згодом узяв участь у тій запізній міграції тевтонських племен, яку заведено називати Великою світовою війною. [60]

В тексті перекладу, інформація *in 1915* знаходиться в середині речення, в той час як в тексті оригіналу – на початку речення. Так само, вираз *just a quarter of a century after my father*, знаходиться в середині речення, коли в тексті перекладу – на початку речення – *рівно через двадцять п'ять років після мого батька*. Так само, сполучення *Teutonic migration* було відтворено за допомогою трансформації перестановок – *міграції тевтонських*.

How do you get to West Egg village?' he asked helplessly. [61]

Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? - безпорадно спитав він [60]

При перекладі уривку речення *he asked helplessly* було застосовано трансформацію перестановки – *безпорадно спитав він*.

... that only Midas and Morgan knew. [61]

... відомі лише Мідасу й Моргану. [60]

Лексема *knew* була застосовано наприкінці речення, втім як при перекладі, лексема була відтворена на початку речення – *відомі*.

When I came back from the East last autumn I felt that I wanted the world to be in uniform and at a sort of moral attention forever; I wanted no more riotous excursions with privileged glimpses into the human heart. [61]

Минулої осені, коли я повернувся з Нью-Йорка, мені хотілося, щоб людство стало на варту своїх моральних цінностей, як зтягнутий у мундир солдат. З мене досить уже було розгульних екскурсій з відвіданням потаємних закутків людської душі. [60]

Як демонструє приклад, речення було розчленоване на два речення.

Отже, можна підсумувати, що граматичні трансформації представлено такими перекладацькими техніками, як заміни частини мови, трансформація перестановки, розчленування речення, заміна активної дії пасивною / пасивною – активною.

Також, проведемо аналіз використання лексико-граматичних трансформацій, які застосовуються при перекладі комунікативних одиниць.

... *I come to the admission that **it has a limit**.* [61]

... я мушу зізнатися що **вона не безмежна**. [60]

Ствердний уривок речення *it has a limit* було відтворено за допомогою трансформації антонімічного перекладу – застосовується заперечувальна форма – **вона не безмежна**.

I wanted no more riotous excursions with privileged glimpses into the human heart. [61]

З мене досить уже було розгульних екскурсій з відвіданням потаємних закутків людської душі. [60]

Так само, заперечувальна форма *I wanted no more* відтворюються за допомогою стверджувальної форми – **з мене досить уже було....**

In consequence I'm inclined to reserve all judgments... [61]

Отож я привчив себе **не кванитися** з висновками... [60]

Стверджувальна форма *to reserve* була відтворена за допомогою заперечувальної – **не кванитися**.

*When I came back from **the East** last autumn...* [61]

Минулої осені, коли я повернувся з **Нью-Йорка**... [60]

Власна назва *from the East* була відтворена за допомогою трансформації експлікації прихованої інформації – **з Нью-Йорка**.

*The Carraways are something of a clan and we have a tradition that we're descended from the Dukes of Buccleuch, but the actual founder of my line was my grandfather's brother who came here **in fifty-one**, sent a substitute to the*

Civil War and started the wholesale hardware business that my father carries on today. [61]

*Каррауеї – це – цілий клан, що, за родинними переказами, походить від герцогів Баклу, але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди **1851 року**, відкупився від участі в Громадянській війні й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько. [60]*

Кількісний показник *in fifty-one* було передано за допомогою трансформації експлікації – **1851 року**.

*I graduated from New Haven in 1915, just a **quarter of a century** after my father, and a little later I participated in that delayed Teutonic migration known as the Great War. [61]*

*1915 року, рівно через **двадцять п'ять років** після мого батька, я завершив вищу освіту в Нью-Хейвені, а трохи згодом узяв участь у тій запізній міграції тевтонських племен, яку заведено називати Великою світовою війною. [60]*

Сполучення *a quarter of a century* було передано за допомогою трансформації експлікації – **двадцять п'ять років**.

*... frequently I have feigned sleep, preoccupation, or a **hostile levity** when I realized by some unmistakable sign that an intimate revelation was quivering on the horizon...[61]*

*... навпаки, помітивши в голосі співрозмовника перші нотки довірчих одкровень, я, бувало, вдавав, що хочу спати, чи поспішаю кудись, чи **переходив на такий собі задержувато-легковажний тон**...[60]*

Сполучення *hostile levity* було відтворене за допомогою описового перекладу – **переходив на такий собі задержувато-легковажний тон...**

*... for the intimate revelations of young men or at least the terms in which they express them are usually **plagiaristic** and marred by obvious suppressions. [61]*

...адже виливаючи душу, молоді люди, як правило, **не добирають свої власних слів, а говорять з чужого голосу** і до того ж, на жаль, з явними недомовками. [60]

Лексема *plagiaristic* була відтворена за допомогою описового перекладу – **не добирають свої власних слів, а говорять з чужого голосу.**

...*I felt that I wanted the world to be in uniform and at a sort of moral attention forever....* [61]

...мені хотілося, щоб людство **стало на варту** своїх моральних цінностей, як **затягнутий у мундир солдат...**[60]

Сполучення *to be in uniform* було передане за допомогою трансформації описового перекладу – ... **стало на варту... як затягнутий у мундир солдат...**

...*a habit that has opened up many curious natures to me and also made me the victim of not a few veteran bores.* [61]

...**і завдяки цій** звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав жертвою невинних зануд. [60]

Смисловий розвиток було здійснено за допомогою застосування сполучення ...**і завдяки цій.**

*I wanted no more riotous excursions with **privileged glimpses** into the human heart.* [61]

З мене досить уже було розгульних екскурсій з **відвіданням потаємних закутків** людської душі. [60]

Смисловий розвиток було здійснено за допомогою застосування сполучення ... **з відвіданням потаємних закутків...**

...*it is what preyed on Gatsby, what foul dust floated in **the wake** of his dreams that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and shortwinded elations of men.* [61]

...не він, а те, що тяжіло над ним, та отруйна курява, яку **здіймали крила** його мрії,- ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів. [60]

Іменник *the wake* було відтворено за допомогою трансформації модуляції або смислового розвитку – **здіймали крила**.

The Carraways are something of a clan and we have a tradition that we're descended from the Dukes of Buccleuch, but the actual founder of my line was my grandfather's brother who came here in fifty-one, sent a substitute to the Civil War and started the wholesale hardware business that my father carries on today. [61]

Каррауей – це – цілий клан, що, за родинними переказами, походить від герцогів Баклу, але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди 1851 року, відкупився від участі в Громадянській війні й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько. [60]

Сполучення *sent a substitute* було відтворено за допомогою трансформації модуляції – **відкупився від участі**.

I bought a dozen volumes on banking and credit and investment securities and they stood on my shelf in red and gold like new money from the mint, promising to unfold the shining secrets that only Midas and Morgan knew. [61]

Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов щойно викарбувані монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу й Моргану. [60]

Словосполучення оригіналу *red and gold* було відтворено за допомогою застосування трансформації смислового розвитку – **сяючи червоними палітурками з золотим тисненням**.

In my younger and more vulnerable years... [61]

Ще будучи зеленим і вразливим юнаком... [60]

Уривок речення було повністю перебудовано.

...but we've always been unusually communicative in a reserved way... [61]

... але ми з ним завжди розуміли один одного з півслова... [60]

Уривок речення було повністю перебудовано, отже, спостерігається трансформація цілісного перетворення.

...because I was privy to the secret griefs of wild, unknown men. [61]

...через те, що найбільш вовкуваті й замкнуті хлопці звіряли мені свої потаємні жали. [60]

Уривок речення, наведений вище, було відтворено за допомогою трансформації цілісного перетворення, з огляду на те, що речення було повністю перебудоване.

Most of the confidences were unsought... [61]

Я зовсім не домагався такої відвертості... [60]

Так само, наведений вище приклад було перебудовано за допомогою трансформації цілісного перетворення.

Наступні три приклади також було перебудовано при перекладі, що свідчить про застосування трансформації цілісного перетворення:

If personality is an unbroken series of successful gestures... [61]

Якщо міряти особистість напругою її поривань... [60]

My family have been prominent, well-to-do people in this middle-western city for three generations. [61]

Я належу до заможної родини, яка от уже в третьому поколінні відіграє значну роль у житті нашого середньозахідного міста. [60]

Виконавши комплексний аналіз трансформацій, застосованих при перекладі твору «Великий Гетсбі», можна зробити висновок про те, що всі трансформації є способом збереження адекватності комунікативної одиниці, не дивлячись на численні лексичні, семантичні, граматичні та структурні зміни.

В ході аналізу, було зроблено висновок про те, що при перекладі комунікативних одиниць, лексична заміна є найбільш використовуваною трансформацією, ця трансформація налічує 27% від всіх трансформацій. Наступною за кількісними показниками є трансформація перестановки – вона складає 15% від проаналізованих прикладі. Трансформація заміни частин мови та трансформація цілісного перетворення склали по 8% від проаналізованих

прикладів. Трансформація додавання та трансформація опущення склали по 7% прикладів.

Трансформація модуляції та трансформація заміни активної дії пасивною та пасивної – активною була застосована в 6% прикладів. Такі трансформації, як описовий переклад, антонімічний переклад, склали по 3% прикладів. Трансформації, такі як транслітерація, калькування, генералізація, експлікація склали по 2% проаналізованих прикладів. Найменшу кількість складає трансформація розчленування речення – вона становить 1% від проаналізованих прикладів.

Результати математично-статистичного аналізу наведемо на рис. 2.2.

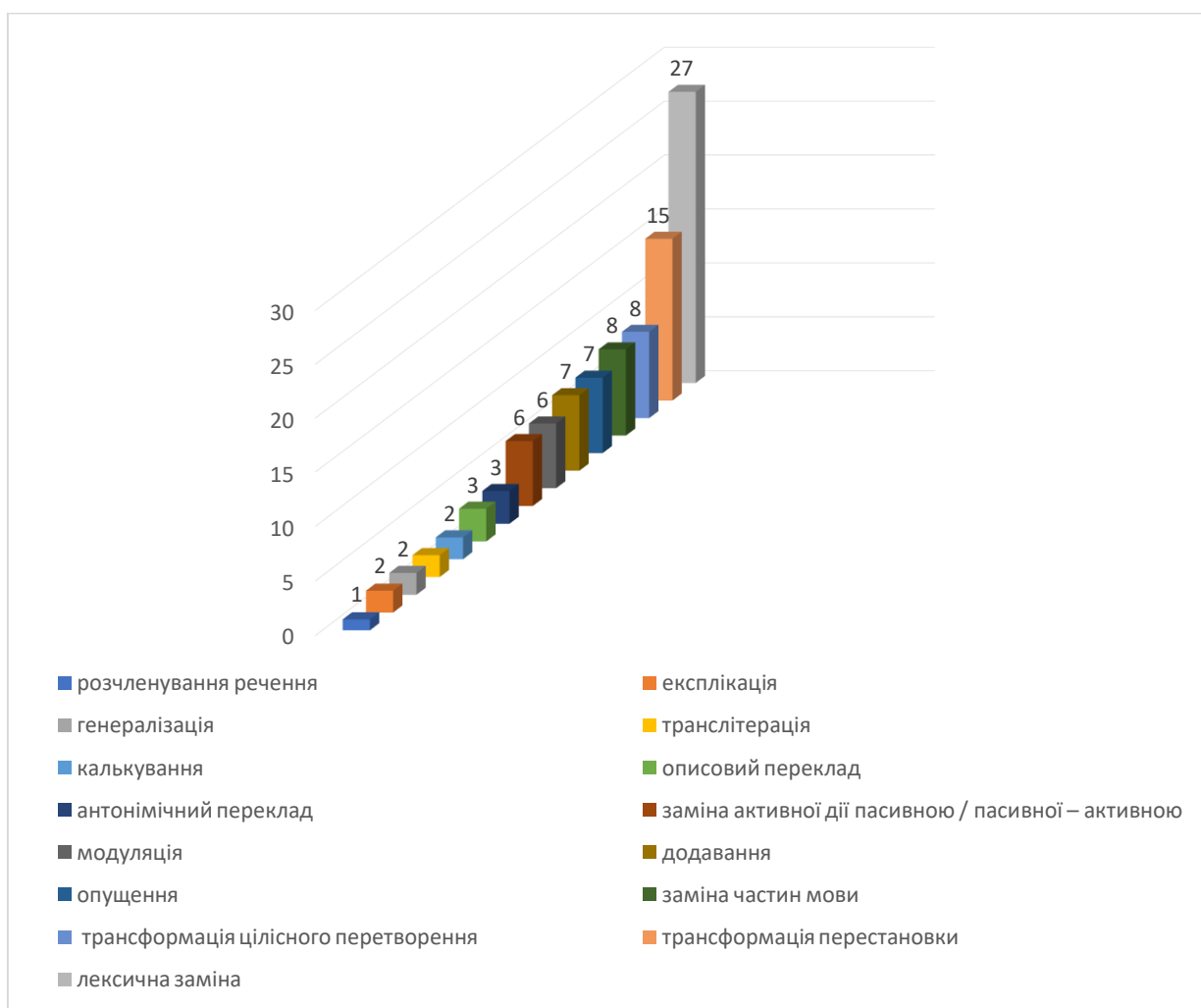

Рис. 2.2 – Трансформації перекладу комунікативних одиниць

2.3 Порівняльний аналіз особливостей перекладу номінативних та комунікативних мовних одиниць

В рамках дослідження, в роботі проаналізовано специфіку та відмінності перекладу номінативних та комунікативних мовних одиниць з англійської мови українською. За номінативну одиницю було прийнято лексему, за комунікативну – речення. Матеріалом для дослідження стали романи М. Зузака «The book Thief» [62] та його українського перекладу «Крадійка книжок» [59] та С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (The Great Gatsby) [61] та його перекладу українською мовою, здійсненого перекладачем М. Пінчевським [60].

В процесі дослідження номінативних одиниць було з'ясовано, що їх переклад є досить складним завданням для перекладача, з огляду на те, що необхідно застосовувати велику кількість перекладацьких трансформацій. В тексті, який було проаналізовано нами, 6 термінів було відтворено за допомогою еквівалентного перекладу. Шляхом диференціації було відтворено 4 номінативні одиниці. Трансформація калькування була застосована в 9 випадках. За допомогою граматичної заміни було відтворено 1 номінативну одиницю.

Також, було з'ясовано, що при перекладі комунікативних одиниць, лексична заміна є найбільш використовуваною трансформацією, ця трансформація налічує 27% від всіх трансформацій. Наступною за кількісними показниками є трансформація перестановки – вона складає 15% від проаналізованих прикладів. Трансформація заміни частин мови та трансформація цілісного перетворення склали по 8% від проаналізованих прикладів. Трансформація додавання та трансформація опущення склали по 7% прикладів.

Трансформація модуляції та трансформація заміни активної дії пасивною та пасивної – активною була застосована в 6% прикладів. Такі трансформації, як описовий переклад, антонімічний переклад, склали по 3% прикладів. Трансформації, такі як транслітерація, калькування, генералізація, експлікація

склали по 2% проаналізованих прикладів. Найменшу кількість складає трансформація розчленування речення – вона становить 1% від проаналізованих прикладів.

Аналіз дозволив зробити висновки про те, що з огляду на те, що комунікативна одиниця є більшою за обсягом, її переклад вимагає використання більшої кількості трансформацій, використання їх у комплексі з іншими, для створення адекватного перекладу комунікативної одиниці. Отже, переклад комунікативних одиниць характеризується вищим ступенем складності для перекладача.

Висновки до розділу 2

Практична частина роботи була присвячена аналізу перекладу номінативних та комунікативних мовних одиниць з англійської мови українською. За номінативну одиницю було прийнято лексему, за комунікативну – речення. Матеріалом для дослідження стали романи М. Зузака «The book Thief» [62] та його українського перекладу «Крадійка книжок» [59] та С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» (The Great Gatsby) [61] та його перекладу українською мовою, здійсненого перекладачем М. Пінчевським [60].

В ході дослідження було з'ясовано, що переклад номінативних одиниць характеризується використанням таких способів та трансформацій, як: трансформація калькування, яка використовується в 45% випадків та є найчастотнішою з усіх трансформацій; еквівалентний переклад, який було застосовано в 30% прикладів. Трансформацію диференціації було використано в 20% проаналізованих прикладів. Найменш частотною є трансформація граматичної заміни, яка складає лише 5% проаналізованих прикладів

Аналіз дозволив зробити висновки про те, що при перекладі комунікативних одиниць, лексична заміна є найбільш використовуваною трансформацією, ця трансформація налічує 27% від всіх трансформацій.

Наступною за кількісними показниками є трансформація перестановки – вона складає 15% від проаналізованих прикладів. Трансформація заміни частин мови та трансформація цілісного перетворення склали по 8% від проаналізованих прикладів.

Трансформація додавання та трансформація опущення склали по 7% прикладів. Трансформація модуляції та трансформація заміни активної дії пасивною / пасивної – активною була застосована в 6% прикладів. Такі трансформації, як описовий переклад, антонімічний переклад, склали по 3% прикладів.

Трансформації, такі як транслітерація, калькування, генералізація, експлікація склали по 2% проаналізованих прикладів. Найменшу кількість складає трансформація розчленування речення – вона становить 1% від проаналізованих прикладів.

Отже, дослідження показало, що переклад номінативних та комунікативних одиниць відрізняється тим, що номінативні одиниці – менші за обсягом, і тому, їх переклад є значно простішим. Навпроти, переклад комунікативних одиниць вимагає застосування великої кількості перекладацьких трансформацій, з огляду на те, що обсяг комунікативної одиниці – значно перевищує обсяг номінативної.

ВИСНОВКИ

Роботу було присвячено дослідженню особливостей перекладу номінативних та комунікативних одиниць. В процесі аналізу теоретичних засад було з'ясовано, що одиниці мови розуміються як елементи мови, які є відтворюваними та виділяються відносно своїх постійних ознак в системі мови або утворюються. У лінгвістиці прийнято виділяти такі мовні одиниці: фонема, морфема, слово, речення.

Аналіз дозволив зробити висновок про те, що номінативна одиниця представлена словами, словосполученнями, в окремих випадках реченнями. Вона призначена для позначення інформації, присутньої в мисленні мовця, а також активації відповідної інформації в мисленні слухача.

Поняття «комунікативна одиниця» розуміється в роботі як відрізок мови, здатний самостійно передавати повідомлення. Основою комунікативної одиниці є речення, текст. Було зроблено висновок про те, що кожна комунікативна одиниця – речення, текст, мовний твір, вислів, який характеризується наявністю теми. З точки зору семантико-синтаксичної побудови, комунікативна одиниця може бути представлена окремим реченням, складним синтаксичним цілим, поєднанням складних синтаксичних цілих.

Аналіз спільних рис та відмінностей комунікативних та номінативних мовних одиниць показав, що відмінності полягають в тому, що комунікативні та номінативні одиниці виконують різні функції. Функція номінативних мовних одиниць – семантична, репрезентативна, ідеаційна, екстенціональна – полягає в здатності мовних знаків передавати інформацію про світ, тобто про фізичну, біологічну, фізіологічну, соціальну, психічну та інші дійсності.

Комунікативні мовні одиниці відображають взаємодію між автором мови і її адресатом і, таким чином, є спрямованими на організацію спілкування.

Також, було зазначено, що спільні риси полягають в тому, що комунікативні одиниці не можуть функціонувати без номінативних, з огляду на те, що номінативні риси є «будівельним матеріалом» для комунікативних.

Проаналізувавши існуючі класифікації трансформацій, які застосовуються при перекладі номінативних та комунікативних мовних одиниць, ми сформувавши зведену класифікацію:

1. Лексико-семантичні трансформації: конкретизація; генералізація; модуляція; заміна наслідку причиною і навпаки.

2. Граматичні трансформації: заміна форм слова; заміна частин мови; заміна членів речення.

3. Комплексні лексико-граматичні трансформації: антонімічний переклад; експлікація (описовий переклад); модуляція; цілісне перетворення; компенсація.

4. Синтаксичні трансформації: заміна типу речення; членування речення; еліпс; декомпресія; компресія; об'єднання речення.

5. Технічні прийоми перекладу: перестановки (переміщення); додавання; опущення; синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); транскрибування; транслітерація; калькування.

В практичній частині дослідження було здійснено аналіз особливостей перекладу номінативних одиниць. За номінативну одиницю було прийнято лексему, за комунікативну – речення. Аналіз показав, що переклад номінативних одиниць характеризується використанням таких способів та трансформацій, як: трансформація калькування, яка використовується в 45% випадків та є найчастотнішою з усіх трансформацій; еквівалентний переклад, який було застосовано в 30% прикладів. Трансформацію диференціації було використано в 20% проаналізованих прикладів. Найменш частотною є трансформація граматичної заміни, яка складає лише 5% проаналізованих прикладів

Аналіз дозволив зробити висновки про те, що при перекладі комунікативних одиниць, лексична заміна є найбільш використовуваною трансформацією, ця трансформація налічує 27% від всіх трансформацій. Наступною за кількісними показниками є трансформація перестановки – вона складає 15% від проаналізованих прикладів. Трансформація заміни частин мови

та трансформація цілісного перетворення склали по 8% від проаналізованих прикладів.

Трансформація додавання та трансформація опущення склали по 7% прикладів. Трансформація модуляції та трансформація заміни активної дії пасивною / пасивної – активною була застосована в 6% прикладів. Такі трансформації, як описовий переклад, антонімічний переклад, склали по 3% прикладів.

Трансформації, такі як транслітерація, калькування, генералізація, експлікація склали по 2% проаналізованих прикладів. Найменшу кількість складає трансформація розчленування речення – вона становить 1% від проаналізованих прикладів.

Отже, що з огляду на те, що комунікативна одиниця є більшою за обсягом, її переклад вимагає використання більшої кількості трансформацій, використання їх у комплексі з іншими, для створення адекватного перекладу. Отже, переклад комунікативних одиниць характеризується вищим ступенем складності для перекладача.

Я, Омельченко Анна Василівна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Розбіжність номінативних та комунікативних одиниць у перекладі» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов в дослідженнях студентів :збірник статей. Вип. 13. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2017. 236 с.
2. Алимов В. В. Интерференция в переводе (на материале профессиональной межкультурной коммуникации и перевода в сфере профессиональной коммуникации). Дисс. на ... д. филол. наук. Москва: 2004. 280 с.
3. Байбакова І.М., Казимира З.І. Контрастивний аналіз мовних та мовленнєвих одиниць англійської та української мов. URL: <http://195.22.112.37/bitstream/ntb/9295/1/18.pdf>
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2004. 344 с.
5. Гусейнова А. Б До питання про мовленнєву номінацію // Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2014. 5. С. 5–16
6. Данилова З.В. Поняття системності лексики, лексичних угруповань у мові та мовленні // Мова і культура, 2012. 15 (1). С. 22–28.
7. Денисова С. П. Системно-структурна організація мови // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 9. С. 52–57
8. Іваненко К. Проблема теорії номінації у лінгвістиці // Studia methodologica, 2014. 36. С. 121–126
9. Карпенко О. Ю. Вступ до мовознавства / О. Ю. Карпенко. – Київ : Академія, 2009. – 345 с.
10. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2007. С. 104–108.
11. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Учебное пособие. Москва: изд. ЭТС, 2004. 424 с.

12. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. К. : Академія, 2006. 424 с.
13. Латышев Л. К. Технология перевода: учебное пособие. 3-е изд., стер. Москва: Академия, 2007. 320 с.
14. Леута О. І. Проблема значення мовних одиниць у сучасній лінгвістичній парадигмі // Філологічні студії, 2015. 13. С. 122–128
15. Новікова К. О. Методи відтворення стилістичних фігур і тропів у процесі перекладу художніх текстів // Одеський лінгвістичний вісник, 2016. № 7. С. 272 – 276
16. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: Навчально-методичний посібник Мартинюк А. П. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 40 с.
17. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / Дополнения и комментарии Д. И. Ермоловича. 3-е изд., стереотип. Москва: «Р. Валент», 2007. 244 с.
18. Селіванова О. О. Когнітивне підґрунтя термінотворення: методика аналізу // Світ свідомості в мові. Монографічне видання. 2012. С. 125–137.
19. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
20. Семінари зі стилістики англійської мови: навчально-методичний посібник / Укл.: Л.М. Грижак, Н.Л. Львова, І.М. Микитюк. 2-е вид., виправ, і доповнене. Чернівці: Світанок, 2018. 84 с.
21. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті. Київ: Логос, 2006. 104 с.
22. Таценко Н.В. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних одиниць у когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики // Функциональная лингвистика: сборник науч. работ. Симферополь : Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования, 2011. № 2; т.2. С. 222–225.

23. Туровська Л. В. Типологічне термінознавство кінця ХХ – початку ХХІ ст. в Україні // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми української термінології”. 2012. № 733. С. 49–52.
24. Хмара Г.В. Номінація як об’єкт лінгвістичних досліджень: історія становлення і сучасність // Вісник Львівського університету, 2004 Вип. 34. С. 423 –427
25. Швачко С. А. Номинативные и коммуникативные единицы: контрастивные аспекты // Вісник КНЛУ. Серія Філологія, 2016. № 19 (2). С. 112–119
26. Швачко С. О. Номінативні та комунікативні одиниці: процеси ущільнення і пролонгації // Сучасні тенденції розвитку мов, 2017. № 15. С. 229–234
27. Швачко С.О. Квантитативні одиниці англійської мови: перекладацькі аспекти. К. : Нова Книга. 2008. 128 с.
28. Шутак Л. Вторинна номінація як проблема сучасного теоретичного мовознавства / Л. Шутак // Функціональна семантика лексичних одиниць. Теорія номінації, 2016. № 5. С. 68–74
29. Bassnett S. Translation Studies / Literary Theory / Linguistics. Third Edition. L. and N.Y.: Routledge. Taylor&Francis Group, 2005.
30. Bidnenko N. The language peculiarities of modern English scientific and technical literature style // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Філологічні науки. 2014. № 2. С. 181–185.
31. Cabré, T. M. Terminology. Theory, methods and applications. Terminology, 2003. 9(2). P. 163–199.
32. Croft W. Cognitive linguistics. Cambridge: CUP, 2004. – 368 p.
33. Jalalpour E. A Study of English Translation of Colloquial Expressions in Two Translations of Jamalzadeh: Once Upon a Time and Isfahan Is Half the World // Journal of Language Teaching and Research. Vol. 8, No. 5, 2017. p. 1021
34. Meyer Ch. F. Introducing English Linguistics. Cambridge University Press, 2009. 259 p.

35. Mosiyevych L. The techniques of English-Ukrainian translation of military discourse // *Jazyk a kultúra*. № 29-30. 2017. P. 112–117.
36. Nagy I.K. English for Special Purposes: Specialized Languages and Problems of Terminology // *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 6, 2. 2014. P. 261–273.
37. Nesselhauf N., Skandera P. What are collocations? Basel: Schwabe, 2004. P. 1–21.
38. Picht H. Modern Approaches to Terminological Theories and Applications. Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt am Main, New York, Oxford Wien, 2006. 434 p.

СПИСОК ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ

39. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). URL: <https://www.twirpx.com/file/37701/>
40. Гак В. Г., Львин Ю. И. Курс перевода. Французский язык. URL: <https://www.libex.ru/detail/book91490.html>
41. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). URL: <https://may.alleng.org/d/engl/engl30.htm>
42. Костусьяк Н. Типологія та функції мовних одиниць. URL: <https://eenu.edu.ua/uk/articles/tipologiya-ta-funkciyi-movnih-odinic>
43. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. URL: <https://www.twirpx.com/file/769009/>
44. Поліщук Н. П. Функціональні особливості мовних одиниць у процесі комунікації. URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/fil_20_08_1_2/2008-26-06/027.pdf
45. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. URL: <https://www.twirpx.com/file/608292/>
46. Федчик В. А. Лінгвометодичний потенціал номінативних одиниць мови. URL: http://www.rusnauka.com/8_NPE_2007/Philologia/21144.doc.htm

47. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. URL: <https://www.twirpx.com/file/242517/>
48. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : Енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. URL: <https://www.twirpx.com/file/357935/>
49. Catford J.C. A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. URL: <https://www.twirpx.com/file/2107760/>
50. Dokulil M. Tvoření slov v češtině. URL: https://books.google.az/books/about/Tvo%C5%99en%C3%AD_slov_v_%C4%8De%C5%A1tin%C4%9B_Dokulil_M_Te.html?id=FtiAAAAMAAJ&redirect_esc=y
51. Laurence A. English for Specific Purposes: What does it mean? Why is it different? URL: <http://www.antlab.sci.waseda.ac.jp/abstracts/ESParticle.html>.
52. Lowe I. Characteristics of the language. URL: www.scientifilanguage.com/esp/characteristics-language-science.pdf
53. Newman A. Translation Equivalence: Nature. URL: <https://philpapers.org/rec/NEWOTW>
54. Nida E. The theory and practice of translation. URL: <https://www.twirpx.com/file/2180777/>
55. Nida E.A. Toward a Science of Translating. URL: <https://iniciacionalatraduccionuv.files.wordpress.com/2014/01/towards-a-science-of-translating-nida.pdf>
56. Teun Van Dijk. Ideology: A Multidisciplinary Approach. URL: <https://www.twirpx.com/file/2109218/>

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

57. Академічний Тлумачний Словник Української Мови. URL: <http://sum.in.ua/s/leksychnyj>
58. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор. – Київ : Либідь, 2001. – 223 с.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

59. Зузак М. Крадійка книжок / [пер. с англ.] Н. Гоїн. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2013. – 320 с.
60. Фіцджеральд С. Великий Гетсбі / пер. з англ. М. Пінчевського. URL: <https://sites.google.com/site/openbookclassic/svitova-literatura/ficdzerald/velikij-getsbi>
61. Fitzgerald S. The Great Gatsby. URL: <https://www.planetebook.com/free-ebooks/the-great-gatsby.pdf>
62. Zusak M. The Book Thief. – Black Swan, 2007. – 554 p.